Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 12 январь, 1978 шу. • № 5 (5828). Мах 2 кап.

КХАЬ ШЕРА ПЛАН—КОНСТИТУЦЕ ШУ ДИЗАРГА!

ЮРТБОАХАМА ТЕХНИКАНА— ЙИЗЗА КИЙЧО

«Юртбоахама техниках эффективно пайда эцара, из лораелга лакхдара, колхозаши совхозаши механизаторий кадрашца Iалашъяран юрта боахаме уж дIачIоагIбалийтаран де дезарех» болча КПСС Центральни Комитетен СССР Министрий Советен соцам тIа къаьгга хьахьекхад ший ханнахьа а тешаме а техника кийчъелга мел боккхача лоархIаме дош да. Цудухьа Шелковской района механизаторашен инженерно-технически болхлошен даь кхайкарал хьал а лоацаш, республикерча механизаторашен ремонтинкашен шерра йоаржаьйй 1978 шера дердолча кхашкарча балхашта техника кийчъяра тIехьара социалистически яхь.

Дукхача боахамашка тIехьхоачашъяьй дIадаьннача шера йиълагIча квартала заданеш машинно-тракторни парк тоаяра графикаши. Боахамий механически мастерскешка цахаьдаш болх беш я ремонтни балхашта новкъостала эша оборудовани. Иштта, бIаьш бола механизатораш шоай техника тешаме тоаяь а баьнна, цунца Iан балхаш деш, е кхычаргна новкъостал деш ба.

ТIехьаюзза инвентарь тоаеш къаьстта йола ремонтникий группаши звенош вIашагIъехкай хIара колхозе, совхозе. Нохараш, макхаш, сеялкаш, кхыйола инвентарь ше латтача бригадашка балха кийч а йий дIаоттаю.

ДIадаьнна шу чакхдалалехьа массехк ди хьалха, цу бехктокхамерча кампане итогашка а хьежа, республика Министрий Советон облсовпрофон цхьана баьча соцамагIа республикански Сийлен улга тIа даьхал техника кийчъеча хьалхара моттигаш яьха боахамаш: «Наурский» комсий совхоз, «Сельхозтехника» Сунженски МРО, Грозненски районера «Родина» яха совхоз; «Горячеисточненский», «Гехинский» совхозий, кхы цхьадолча боахамий мехмастерскеш, дукха механизатораш.

Статистически управлене даннеех юбилейни шера йиълагIча квартале техника тоаяра планаш дикха тIехкхоачашъяьй Ачхой-Мартановски, Грозненски, Назрановски, Наурски, Урус-Мартановски кхы цхьайолча а районаша бIарчча хьаьйцача. Ерригача республике гIолла хьежача 102 процент кхоачашъяьй техника тоаяра задани, е кийчон мугIаре дIаоттаяьй 1780 трактор.

Уж толамаш дахийтад районашка, колхозашка, совхозашка партийни профсоюзни организацеша а боахамий кулгалхоша а техника тоаяра балха бехктоккам боагIIача тайпара айбарца, механизатораштен ремонтникаштен юкъе социалистически яхь йоаржаярахи цаьха йоакхо йоагIIача бесса еш хилараха.

Бакъда массанахьа а лелац гIулакхаш иштта. ХIанз а долаш да тIехьадусаш дола боахамаш, бIаьстан балхаш дIадоладе юхейиса ха хIанз а дукха хеташ боле кулгалхой, специалисташ. Шоашта оттаяь заданеш кхоачаш ца еш да Малгобекски, Надтеречни, кхыча районий дукха боахамаш. Масала, Малгобекски района «Кавказ» яхача совхозе дIаяьннача квартале тоае езаш хиннача 55 тракторах 20 ца тоаеш йисай, иштта йисай 9 трактор «Луч» яхача совхозе, 4 — ГI. Ахриева цIерагIча, 7 — «Малгобекский» совхозе.

Надтеречни районе тоае езаш хиннача 187 тракторах 32 ца тоаеш йисай, цу даькъе «Калаусский» совхозе — 13, «Верхненаурский» — 9, «Надтеречный» совхозе — 9 трактор.

Кхы а вогIа сурт да Гудермесски районе. Цига йиъ лагIча квартале тоае езаш яр 132 трактор. Тоаяь яьнай 85. Заданех йоагIарех 4 трактор ца тоаеш йисай «Кошкельдинский» совхозе, 8 — «Восточный» комсий совхозе, 6 трактор «Дружба» яхача совхозе.

Керттера йола техника а ишта мара ца тоаяьча, малагIча хьале хила еза тIехьаюзза инвентарь?! Иштта йола мелали пятилетка кхоалагIча шера республика къахьегамхошта хьалхашка латта деккарашн вIаши улув цхьаккха тайпара а тарлуш дац.

Нохч-ГIалгIайчен юрта боахама къахьегамхоша доккхий социалистически декхараш гIаийцад иттлагIча пятилетке. Духхьал ялат дакха деза 550 эзар тонн, хIаьта хIара гектара тIара хьувкъам — юкъера лаьрхIача 23 центнер. Царех доккха дакъа кхоач пятилетка кхоалагIча шера.

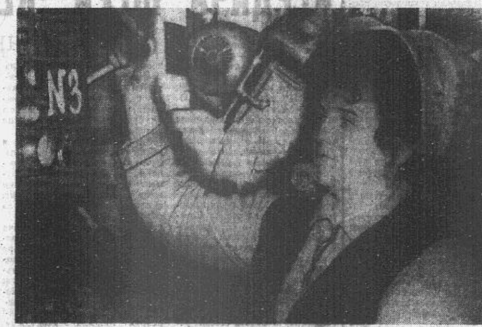
Уж декхараш кхоачашдеча хьалхарча аргIагIа кийча хила еза кхашкара балхаш дикеи агротехнически ханашкен дIахьоргдола техника. Хьалха латтача боахамий коллективаша февраль бутт бовлехьа тоаяь яха лаьрхIад еррига трактораш, тIехьаюзза инвентарь.

Колхозийи совхозийи кулгалхой, партийни а профсоюзни а организацеш декхарийла я хьалхалаттарий опыт, цар балха методаши приемаши механизаторий коллективашта юкъе дукхагIа йоаржае; бIаьстан балхашта еррига техника ханнахьен тешамен кийчъяра шерра социалистически яхь йоаржаелга Iалаште; ялат дика хьувкъадара а паччахьалкхен планаши коллективай социалистически декхараши кхоачашдара а де мел дезар де.

Техника кийчъеча, кхыча балхашка а санна, керттера вар болх бу саг волга а ховш, йоакхо е еза механизатораштен ремонтникаштен балха а салаIара а эша хьалаш Iалашдара.

КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленуме белгалдаьккхад юрта боахама продукташ дукхагIа йоахилга, царга дIабода мах кIезигбелга массаза теркалде дезаш а советски халкъа керттерларех цхьа декхар лоархIаш а хилар. Цу Пленуме къамаьл деш нов. Л. И. Брежнева аьнначу: «...Тахан селхан баьчул дикагIа, кхоана тахан баьчул дикагIа бе беза болх. Иштта я тахана ден лозунг...»

Цу дешаша хьадда хьагойт Коммунистически парте экономически балхацара лостам. Республика боахамашка йолаш я кхаь шера планаш СССР кердача Конституце хьалхара шу дузача денга — 7-ча октябрга — кхоачашъе а, пятилетка кхоалагIча шера коллективаша тIаийца декхараш дизза кхоачашде а эша торонаш. Царех бизза пайда эцилга партийни, советски, профсоюзни хIара болхлочун, хIара боахама кулгалхочун, специалиста, механизатора декхар да.

Грозненски металлотара завода бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье укх тIеххьарча шерашка хадданза хьалхалатташ хьайоагIа Пантелеева Ольга Ивановнас кулгалду станочникий бригада. Ше кийчъю продукци дикен тIехдикен мара а ца хулийташ хIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхоачашъю цо. Иштта бригадас дика толамаш доахаш хилара керттера бахьан да кулгалхочо ший коллектива къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар.

Заводе дикагIйола бригадир хиларах тарра Ольга Ивановнана дукха совгIаташ тийннад. Цун наькха тIа лепаш я «За доблестный труд» яха медаль, Къахьегама сийлен кхоалагIча степена орден, «ИйслагIча пятилетка ударник» яха сийлен Знак, «Социалистически яхье котъяьннар» яха шиъ Знак, иштта кхыдола совгIаташ а тийннад цунна.

СУРТА ТIА: станочникий бригадир О. Пантелеева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКАЛА ЗНАК ЙОЛА ИЗДЕЛЕШ—ДУКХАГIА

«Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединенена чуйоагIача «Электроприбор» завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха пятилетка кхоалагIча шера доккхий социалистически декхараш тIаийцад. Шера планал совгIа 45 эзар сом мах бола товарни продукци арахеца, заданел совгIа 150 эзар сома маьха продукци маьхала яккха, паччахьалкхен дикала Знак йола продукци 26,4 процент дукхагIа хилийта, хала балхаш кIезигде лаьрхIад.

Пятилетка кхаь шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра Горячеводски лаьттан ченаш техкарий патриотически болам чIоагIа раьза хинна хьаллаьцаб предприяте коллективо. Цу боламе хIанзлехьа дакъа лоацаш ва 200 совгIа болхло, резчикий бригада, цхьа цех. Валови продукци арахецара шера план 29 декабре кхоачашъе, изделеш маьхала яккхара план 28 декабре кхоачашъе лаьрхIад. Планал совгIа арахецаргья 45 эзар сом мах бола товарни продукци, заданел совгIа маьхала йоаккхаргья 150 эзар сома маьха продукци.

Технологически процессашта механизацин автоматизации яра чотагIа планагIа лаьрхIачул къахьегама овсарле 0,2 процент лакхъергья, бIаь эзар норма-сахьат кIезигдергда деш дола хала балхаш.

ЧIоагIа йоакхо ю арахеца продукци дикагIа хилийтара. Шу чакхдалалехьа производстве арахецача 95,8 процент йола продукци цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийтаргйолаш дика хулийтаргья, цо торо хулийтаргья ерригача продукцех 26,4 процент яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш хилийта.

Завод технически дегIайолаяра йолча планагIа мероприятеш чакхъяхарах предприяте коллективо 160 эзар сом пайда бе декхараш тIаийцад. Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара мероприятеш чакхъяхарах 20,5 эзар сом пайда бе, рационализаторски предложенеши изобретенеши производствана юкъейоалаярах 103 эзар сом пайда бе лаьрхIад. Цхьан сома маьха продукци арахецаш дIадахийтачул ши эзар сом кIезигагIа дIадахийта дош деннад. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 20 эзар сом пайда бе лаьрхIад.

Производство йоккха говзал йолча болхлошца Iалашъяра кийчвергва керттерча профессех вола 110 болхло, 195 болхлочо производственно-технически курсашка шоай профессиональни говзал лакхъергья, лаьрхIа йолча курсашка 20 болхлочо шоллагIа йола балха говзал караерзаергья.

Пятилетка кхоалагIа шу предприяте коллективана чIоагIача режимен кхомбарен шу хургда. Кхолергда 36,5 тонн Iаьржа аьшк, 4,9 тонн босбола металл, 160 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 150 гигакалори йIовхала энерги.

Завода болхлой къахьегама хьалашн быти тоаяра хаьдда дола балхаш чакхдаха лаьрхIад. Эксплуатаце дIалургда 2393 квадратни метр хула цIа.

Шефал деча колхозийи совхозийи материально-технически база чIогIъяра 10 эзар сома новкъостал дергда царна, юртбоахаме 4 эзар сага-денал чухьнахьа лоацаш балхаш дергда.

Предприяте коллективо декхараш тIаийцад массаза санна ше санна йолча вай республикерчен Къилбасела Кавказа вежарашха йолча автономни республикашкарчен предприятещца социалистически яхь лелае.

Социалистически декхараш дийца а дийца тIаийцад «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединенена чуйоагIача «Электроприбор» завода цехий, участкай, бригадай болхлой собранешка.

Хьинар айденна

Горячеводски бурувдеттарий инициативагIа пятилетка хьалхарча кхаь шера задани СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаьйй Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкай, цехий коллективаша. Царех дукххачар башхадика толамаш доахаш дIадоладаьд пятилетка кхоалагIа шу. Цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ я Колесников Анатолий Алексеевича кулгалдеча цхьоалагIча цеха коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара январь бетта хьалхарча декада задани 104 процент кхоачаш а еш, планал совгIа цо арахийцай итташ эзараш сомий маьха тайп-тайпара продукци.

ЦхьоалагIча цехерча пхе установках цхьаккха яц ший смении нормаш даим тIеххкхоачаш ца еш. Царна юкъе а хьалхалаттачарех я В. Лиман, Н. Пашков, В. Куницын керте латтача установкай коллективаш.

Иштта дика къахьегаш ба кхоалагIча цехерча Васильева Лидия Николаевнас кулгалдеча № 43-5 йолча установка технологаш. Мехкдаьтта продукци арахецара январа хьалхарча декада задани 105 процент кхоачаш а еш, планал совгIа арахийцад бIаьш тонна товарни продукци.

* * *

Пятилетка хьалхарча шин шера задани соахка 15 декабре тIеххкхоачаш а еш, планал совгIа ши миллион 214 эзар совгIа саг пассажираш дIа-юха бигар Нохч-ГIалгIай транспортни управлене автоколонна 1572 коллективо. Пятилетка хьалхарча кхаь шера задани СССР керда Конституци тIаийна шу дузача денга кхоачашъяра къовсам лоаттабеча цо дика дIадоладиьд ер шу. Январь бетта хьалхарча нис дийнахьа 314800 совгIа дIа-хьа вигав пассажир. ХIаьта цу юкъа йир ялх миллиони 905 эзари пассажиро-километр. Из хул заданех лаьрхIачул дукха дукхагIа.

Къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба водителаш Сапралиев Ахьмад, Кудинов Анатолий, Чахкиев Асланбек, Мадаев Iаднан, кхы дукха бараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БУРУВДЕТТАРИЙ БОЛАМ ХЬАЛЛАЬЦАБ

Мехкдаьттен гази йоахача «Старогрознефть» управлене скважинашта капитальнии лаьттан кIален ремонт еча Виктор Меркурьевич Романова цеха коллективо дика чакхдаьккхар юбилейни шу. ДIадахача шера цо скважинашта 3300 лаьттан кIалара, 26 капитальнии 22 текущии ремонт чакхъяьккхар. Из бахьан долаш лаьттан тIоанашкара 7 эзар тонн совгIа мехкдаьтта даьккхад.

Цар болх дика лел кердача шера а, скважинашта лаьттан кIала ремонт еча 12 бригада хьаллаьцаб «Пятилетка 3 шера план 7 октябрь тIаккхоачаш кхоачашъе» яха горячеводски бурувдеттарий болам.

Скважинашта дикен сихен ремонт яро торо хулийт мехкдаьтта дукхагIа даккха. Иштта болх берех я Ратникова Алексея бригада, вокхагIволча оператора Печинский Иванен цуи гIонча Астамиров Iусманен сменаш. Скважинашта ремонт еча цар шоай смени заданеш 1,5-зза кхоачашйора.

Дика къахьегаш я скважинашта лаьттан кIал ремонт ю Анесютин Георге, Стебунов Владимира, Батманов Алексея, иштта кхыбараша кулгалду бригадаш.

* * *

Горячеводски бурувдеттараша ерригача республика къахьегамхой 7 октябре кхаь шера план кхоачашъе тIаьхьехаш даь кхайкарал дувцача хана «Грознефть» производственни объединене технологически транспортен спецтехникаи Старогрозненски управлене цIеча уголоке 500 совгIа саг гулвеннавар. Управлене партбюро секретара нов. Камышниковас гулбеннарашка хоам бир коллективо шин шера план тонн-километрашца лаьрхIача 26-ча октябреи тоннашца лаьрхIача 9 декабреи кхоачашъярах.

Старогрозненски, Гуржий доазон тIарча бурувдеттарашкен гIншлошъерашкен юбилейни шера 423,5 эзар тонн тайп-тайпара мухьаш дIакхачийтад, къахьегама овсарле 5,2 процент лакхъеннай, хIаьта цу хьоккхамашта юкъе шоай къахьегама дакъа юкъедихьад рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьарах 17625 сома маьха паччахьалкхенна пайда баьб рационализатораша.

Митинге къамаьлаш дир 1-ча класса водитела Лопухов Владимира, Шаипов Товсолта, тракториста В. Н. Чиляева. Цар дийцар шоаш барт-цхьогIо йолаш горячеводски бурувдеттарий болам хьаллоацаш хиларах. Коллективо доккхий социалистически декхараш тIаийцар.

Декхараш тIаийцача хьалхарча деношка денз шоай денна заданеш 154—176 процент кхоачашъеш къахьегаш ба Гукаев Мамади, Васхабов Нуну, Загуйраев Салман, Мелехин Юрий, иштта кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

СИГАЛА—«СОЮЗ-27» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМА

ТАСС хоам

Космически аре тахкара программага хьежжа 1978 шера 10 январе московски ханах 15 сахьати 26 минути яьлча Советски Союзе урагIа дахийтад кема командира подполковника Джанибеков Владимир Александровичен борт-инженера Советски Союза Турпала, СССР летчика-космонавта Макаров Олег Григорьевичен леладеш дола «Союз-27» яха космически кема.

«Союз-27» яхача кема никъ бара программагIа «Салют-6» яхача лехкача орбитальни станцеца вIашагIхотта а, хIаьта цун борта тIа шинна а космически кемай экипажаша цхьана тоххамашен эксперименташен е а лерхI.

«Союз-27» яхача кема бортовой системаш лерттIа болх беш я, экипаж могаш-маьрша я.

Космонавташ новкъостий В. А. Джанибекови О. Г. Макарови программа кхоачашъе дIаболабеннаб.

Подполковник ДЖАНИБЕКОВ Владимир Александрович

«Союз-27» яхача кема командир Джанибеков Владимир Александрович ваьв 1942 шера Ташкентски области Бостанлыкски района Искандар яхача поселке.

1965 шера цо чакхъяьккхай летчикий Ейски лакхера тIема авиационни училище. Цул тIехьагIа летчик-инструктор волаш гIулакх деш хиннав ТIема-Фецарча Низашка.

В. А. Джанибеков 1970 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член ва.

Космонавтий отряде В. А. Джанибеков дIаийцав 1970 шера. «Союз» яха кемеи «Салют» яха орбитальни станцеи лелаяра программагIа кийчо яра йизза курс чакхъяьккхай цо. В. А. Джанибеков иштта кийчъеннавар «Союз-Аполлон» яхача кемаша цхьана никъ беча кема командир хила. Дукхазза дакъа лоацаш хиннав из космически кемаши станцеши лелаяра доал деча.

МАКАРОВ Олег Григорьевич

«Союз-27» яхача космически кема борт-инженер Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт Макаров Олег Григорьевич ваьв 1933 шера Калинински области Удомельски района Удомля яхача юрта.

1957 шера Баумана цIерагIа йола Московски лакхера техниически училище чакхъяьккхачул тIехьагIа из болх бе волавеннав конструкторски бюро. Олег Григорьевича хьахьекхар ше хьинар долаш а хIамах дика кхеташ а инженер волга, цо хьинаре дакъа лаьцар космически кемаши орбитальни станцеши хьаеча балхашта юкъе.

О. Г. Макаров 1961 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член ва. Космонавтий отряде Олег Григорьевич дIаийцав 1966 шера. «Союз» яхача космически кемашцеи «Салют» яхача орбитальни станцешцеи никъ бара кийчо яра йизза курс чакхъяьккхай цо. Дукхазза дакъа лаьцад космически кемашеи орбитальни станцешеи никъ бара доал деча.

«Союз-12» яхача кема борт-инженер волаш 1973 шера сентябрь бетта О. Г. Макарова ший эггара хьалхара космически никъ баьб.

ДЕПУТАТАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Дукха нах вIашагIкхийттабар самардийнахьа «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене культура ЦIагIа. Нохч-ГIалгIайчен гарча № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округа къахьегамхой викалаш гулбеннабар парте областной комитета хьалхарча секретараца, ССР Союза Лакхехьарча Совета депутатаца А. В. Власовца вIашагIкхета.

Из вIашагIкхетар хьадийллар КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретара С. М. Магомадова.

Цо дош делар А. В. Власовна.

Депутата белгалдир, исторически лоархIам болча доккхача гIулакхаша — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизаро, СССР керда Конституци тIаэцаро айдаь къахьегамен политически хьинар хIанз а промышленни предприятей, гIишлон, колхозий, совхозий коллективашка лаьгIдаланза хилар. Цо белгалдаьккхар республика промышленносто пятилетка шин шера плани 1977 шера плани толамца кхоачашъяь хилар. КарагIдаьннача гIулакхашта юкъе лоархIам боллаш дакъа лаьцад Старопромысловски района къахьегамхоша. Къахьегамхой гIулакхаши уйлаши хIанз чIоагIа тIаерзаяь я пятилетка кхоалагIча шера заданеш кхоачашъяь ца Iеш тIеххкхоачаш а яра.

ДIахо А. В. Власова чIоагIа доашхаш дийцар дикагIча оагIорахьа республика экономике хиппача хувцамех, областной партийни организаце кхоачашдеча лоархIамеча дешаех. Из да, эггара хьалха, мехкдаьтта даккхара стабилизаци яр, из дукхагIа доаккхаш хилар, мехкдаьтта чакхдоахен мехкдаьтта химен предприятешта реконструкци яр, чуIе цIеноши социально-культурни лоархIам бола объекташи сихагIа хьалъяр, юрта боахама дIахо специализаци яр.

Харжархой наказех дувцаш, царех дукххадараш кхоачашдаьд, аьлар депутата. Укх шера, масала, районе йолалургья троллейбусаш. Мехкдаьттахой вахташ болх беча моттигашка дIа-юха кхувлара гIулакх тоадергда. Баха нах хица Iалашбар а тоалургда.

Харжархой цIерагIа цига къамаьлаш дир Октябрьски Революце орден лелаеча «Старогрознефть» яхача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене мастера М. В. Магомадова, «Оргтехника» яхача производственни объединене «Электроприбор» завода № 1 йолча цеха токара В. Н. Назарова, промыслови геофизика лаьрххIача конструкторско - технологически бюро намотчицай бригадира А. К. Маркинас. Цар дийцар шоай коллективай производственни толамех, пятилетка кхоалагIча шера шоай кхоачашде дезача декхарех.

ВIашагIкхетар чакхдоалаш гулбеннараша тийннача дукхача хаттараштa жоп делар А. В. Власова.

Замо дIадехарашка хьежжа

Селхан радио ЦIагIа хилар республика творчески союзий вIашагIтеха пленум. «СССР кердача Конституцена пропаганда яран къахьегамхошта идейно-политически, къахьегамен правственнии кхетам балара даькъера литературан искусствав лоархIам дIахо лакхбаран республика творчески союзий декхарех» яхаш дар пленуме дийца доаш. Цунах лаьца доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР халкъа поэтессас, республика йоазонхой Союза правлене председатела **Р. С. Ахматовас**, Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене члена, республика Министрий Советерча телевиденеи радиовещанеи комитета председатела **С. М. Лагутина**, РСФСР заслуженни художника, Нохч-ГIалгIай АССР художникий Союза председатела **И. Д. Бекичева**, Нохч-ГIалгIай АССР архитекторий Союза председатела **Р. А.-Г. Гойгова**, РСФСР Паччахьалкхен преме лауреата, Ерригроссийски театральни общества Нохч-ГIалгIай отделене председатела **Р. Ш. Хакишева**.

Докладаш яьраша а пренешка къамаьлаш даьраша а белгалдаьккхар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарон СССР керда Конституци тIаэцарон берригача советски наьха санна Нохч-ГIалгIайчен творчески болхлой а хьинар совдаьккхалга, дийцар парте хьалхашка оттадьча декхарашка хьежжа республика творчески союзаш чакхлоахача гIулакхех, цу балха тIа нийслуча кхоачамбоацарехи уж дIадахара де дезарехи.

Дийцача деша хьакъехьа пленумо тIаийцар шерра соцам. Пленума балха юкъе дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара **М. О. Бузуртанова**.

ПАРТЕ ПЛАНАШ — ХАЛКЪА ПЛАНАШ

Укх деношка республикка КПСС горкомашка, райкомашка парте Центральни Комитета декабрьски (1977 ш.) Пленума итогаши цу Пленуме нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлацара хьадоагIа декхараши яхача дешах лаьца пленумаш чакхъювл. Цига КПСС чурчек арахьарчен политикана шоаш чIоагIа мутIахьа болга хьакхайкадеча мугIарерча коммунисташа, специалисташа, кулгалхоша кIоарга анализ ю дIададахача шера шоашта карагIдаьнначун, балха тIа ниисденна кхоачамбоацараш, хьагуча а доахаш, уж дIадахара наькъаш белгалду, пятилетка кхоалагIча шера кхы а йоккхагIа йола перспективаш хьалхашка увттаю.

ВЕДЕНСКИ РАЙОН

Укхаза чакхъяьннача парте райкома XII пленуме «КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума итогаши цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлацара хьадоагIа районни партийни организаце декхараши» яха доклад яьча парте райкома хьалхарча секретара Г. Г. Махауре белгалдаьккхар чакхдаьннача шеро берригача советски наьха вахаре санна района къахьегамхой дегашка а къахьегама гIулаккхашка а йицлургйоаца лераш йиталга. ТIаийцар дунен тIа шийна ниисса кхы доаца Керттера Закон — СССР Конституци, толамашца, бартцхьоагIонца белгалдаьккхар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар. Цу лоархIамеча даташа чIоагIа айдаьдар кхаши хьайбаши леладерий хьинар. Из бахьан долаш керттера продукци йохкара планаш кхоачаш а тIеxxкхоачаш а йир районо а дукхача къаьст-къаьстача коллективаша а. КарагIдаьнначун, хьалхалаттача опыта бе боагIа лоархIам а беш, хIанзара пятилетка эффективностен дикален пятилетка хилара тарра массе а моттигашка бу болх кхы а лакхагIча лагIан тIа боаккхаш тоабелга, 1978 шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга — 7 октябрга кхоачашъяра тIехьа яьржача яхьа ерригa коллективаш, хIара къахьегамхо юкъегIоргвола гIулакх Iалашделга — из декхар да тахан района юххьанцарча партийни организацена хIара денна шоай балха юкъмоттиге лоаттаде дезар, белгалдаьккхар докладчика.

Доклад ювцаш пленуме къамаьлаш даьча Ленина цIерагIча колхоза парткома секретара Б. Юсупова, «Сельхозтехника» районни отделене шофера Р. Берниева, Тезекалински юрта Совета председатела А. Чабаева, «Прогресс» совхоза трактористкас М. Мусхаджиевас белгалдаьккхар КПСС ЦК декабрьски Пленумен 1978 шера лаьрхIа плани бюджети чIоагIъяьча СССР Лакхехьарча Совета бархIлагIча сессен решенеш кхоачашъяра шоай коллективаша низ хьинари кходергдоацилга. Из декхар кхоачашдара оарцагIъяьннача партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша керттера терко лаьттаи хьайбайи культура айяра, производственни къахьегамен дисциплина чIоагIъяра, балха хIанз а йолаш йолча торонех дикагIа пайда эцара тIайохийтаргья, аьнна.

Дикачох дувцаш санна шоай балха тIа ниисденнача кхоачамбоацарех, диъза дисарех дийцар пленума доакъашхоша. Къаьст-къаьстача коллективаша кхебу хьувкъам, йоаккха хьайбай продукци бе-бе хиларо хьагойт хьалхалаттараашта карагIдаьннaчунга кхача хIараваp гIортаргвола хьалаш дуккханахьа хьа ца даьлга, социалистически яхь лелаеча формализм йолга, балха брак хулийташи дисциплина телхаеши барашца боагIагIача тайпара къовсам ца лоаттабелга, паччахьалкхен рузкъаш массанахьа лерттIа кхоми хьурмати ца делга.

Докладчика а цул тIехьагIа къамаьлаш даьчар а дег тIара къоабалъяь хьаллаьцар Пленума решенеш, цу Пленуме нов. Брежнева яьча докладацара положенеш выводаши.

ЛАКХБЕ БОЛХЛОЧУН БЕХКТОКХАМ

КПСС XXV съезда исторически решенеш кIоарга Iома а еш, доккхал деш шоайла дуст вай тахханарен дIаихача шерашкарен вай халкъа боахама дукхален дикален хьокхамаш.

Болхлочун гIулакх. Сенца юстаргья цу бишха-дикача оамала кIоаргал. Эггара хьалха из юстаргья коммунизм хьалъеш дрраллача халкъа карагIдуьлача сийлахь-доккхийча хIамашца дакъа лаца, шийна ховр, шийи знанеш, хьинар дукха езача Даьхенна дIадала, парте планаш кхоачашъеча хIаране шийгара доагIIаш дола дакъа лаца кийча хиларца.

Укх тIеххьарча шин шера дикка кIезигъеннай «Малгобекнефть» НГДУ болхлоша еш хинна прогулаш, общественни порядок кIезигагIа телхаю, дIаихача шерашка санна каст-каста хувцалац кадраш. Тха коллективана карагIдувларех де а доагIаш доккхал дераш уж нах ба «Малгобекнефть» яхача гази мехкдаьттеи доахача управлене юхь хьагойтараш.

Тха коллективо 1976 — 1977 шерашка лелаьча Ерригсоюзни социалистически яхье пхезза Министерстван профсоюза ЦК-ан призовой моттигаш яьхай.

Иштта да социалистически дисциплина чIоагIъяр, коллектива хIара член шийи предприяти дукха езаргйолаши професех доккхал дердолаши, къахьегамца коммунистически гIулакх хургдолаш хьалкхевар духьа хадданза лоаттабеча къовсамах юкъарчал доацаш хьахиннараш. Уж тха чухьара кхоачамар да, хIана аьлча тахан болхлочох шийх йоахка дика оамалаш квалификацел кIезигагIа лоархIам болаш яц, цар чIоагтIа гIо ду производственни декхараш кхоачашдара.

Мехкдаьтта даккхара 2 шера план 1977 шера 4 декабре кхоачашйир коллективо, цу дийнахьа 650 тонн «Iаьржа дошув» даьккхар 1978 шера январа чотах.

Управленен структурни подразделенейн партийнни профсоюзнин комитеташа, кулгалхоша шоай уйла тIайохийт къахьегамхошта массе оагIув чулоацаш кхетам балара.

Из доп шоашта хьалхашка оттадаьча управлене партийни, профсоюзни, комсомольски активо, боахама кулгалхоша коллектив социально дегIайоалаяра иттлагIча пятилеткана комплексни план оттаьй. Плана тIа къаьстта уйла тIайохийт социалистически яхь вIаштIехьъяккхара гIулакх тоаде, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара формаши методаши эргаьха болхлой общественни хьинар айде, кадраш кIезигагIа хувцалургйола гIулакх де, къахьегама дисциплина чIоагIъе езаш йолча мероприятешта.

Цу плана разделаш производства эффективность лакхъяра, прогрессивни технологи юкъейоалаяра, производствана механизаци автоматизаци яра, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара планашца, къахьегаман алапенен уттаена планашца ювзайолийташ вIаштIехьъяьха яр.

Производственни дисциплина чIоагIъяр духьа профсоюза промкомон управлене кулгалхошен чакхдоах къахьегамхой производствана доал деча дукхагIа юкъеозара тIадерзадаь гIулаккхаш. «Малгобекнефть» НГДУ промкомон кулгалхошен болхлой производствана доал даьа тIаберзабу цехий юкъара собранеш, активаш, конференцеш санна йолча мероприятешка гIолла, ПДПС, НТО, ВОИР, НОТ, коммунистически къахьегама, экономически знаней школаш, кадрай общественни отдел, мастерий совет, хьехамчий совет, харцахьара хIамаш ца леладайтара дешашка хьожа совет санна йолча болхлой общественни самодеятельноста формашка гIолла, берригa болхлой социалистически яхьа юкъеозарца, яхьа итогаш еча дакъа лацийтарца.

Цехашка хIара бетта-бетта хул профсоюзни собранеш, конференцеши активаши — шера 3-4-зза, цехови комитетийи промкомен заседанеш — бетта 1-2-зза. Цига уттаду производства, социалистически яхьа, быта, салаIара, творчески организацей (ПДПС, НТО, НОТ, ВОИР, коммунистически къахьегама школаш, хьехамчий совет) балха, дисциплина хьакъехьара, кхыдола дешаш.

Чакхъяха лаьрхIача мероприятей хьакъехьа хьалххагIе а хоам бу, цудухьа хIара болхлочун йиш я кийчдеча деша ше дергдолча къамаьла а уйла е. Болхлоша собранешка деш дола къамаьлаш коллективерча гIулакхий йоккхо еш, принципиальни маIан долаш, коллективана хьалхашка латта политически производственни декхараш толаме кхоачашдара тIаерзаяь корта бола предложенеш телаш хул. Цига тIаийца решенеш кхоачаш миштa ю хойташ хоам бу дIахо хулача собранешка, заседанешка, конференцешка. Кагирхошца цхьана хьехамчий собрани яьй оаха. ХIара хьехамчий шийи договор да шоаш Iомабеча къонача болхлошца социалистически яхь лелаяра.

Коммунистически къахьегамен экономически знанейи школашка беча хьехамах боккха пайда боал деша багIарий къахьегамен общественни хьинар айдара, халкъа беркат лорадеш, хьурматдеш леладара, доггуйла цIена долаш сағ хьалкхевара.

1977 шера производственно-технически курсашка 130 сага балха говзалаш Iомаяьй, цу даькъе 12 сага шоллагIен цхьана тарьюн специальносташ, 46 сага — операторий, бурувдетларий професеш.

Къахьегамхой производствана доал де Iомабара къаьстта лоархIаме хет тхона социалистически яхь, цудухьа цунга чулацийтаб оаха берригa болхлой, ерригача участкашка болхлой комиссеш вIашагIъеххай яхьа итогаш яра. Коммунистически къахьегама коллектив яха сий дола цIи лелаеш 5 цех, 39 бригада, смена, участок я тха, коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш 594 саг ва, е берригача болх берех 55 процент.

Гази мехкдаьттеи доахача управлене хьинаре дакъа лоац керда техникеи технологии производствана юкъекхахьара дешашта дIадоладаьча Ерригсоюзни хьажаре, конкурсаш кхайкаяьй РИЗ-и НТИ-и болх дикагIа вIаштIехьбаккхара, семинараш яьй: «ХIаране творчески планагIа беча балха хьакъехьа», «РИЗ-ен НТИ-и документаш кийчдара хьакъехьа», Iилма-технически темаех лаьца 47 лекци йиьшай, 10 кинофильм гойтад. Болх беш я технически прогрессен экономически знаней факультет. НТИ 10 мероприяти чакхъяккхай НГДУ 47,3 эзар сома экономически эффект а йолаш.

Цу ерригача мероприятеша новкъостал лаьц производствана доал деча къахьегамхой юкъеозара, управленега йиш хилийтай сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара дика наькъаяхар духьа тIаийна шийн социалистически декхараш тIехкхоачашде, къахьегама дисциплина чIоагIъе. Ерригача структурни подразделенеша шера план кхоачашъяьй.

Яхь лелаерашта хьалха латт 10-ча пятилетка 2 шера план скважинашта капитальни ремонт еча 29 июлеи лаьттанна кIал а скважинашта ремонт еча 23 октябреи кхоачашъяь ЦКПРС коммунистически къахьегама коллектив.

Тха управлене общественни организацешеи кулгалхошеи шоашта хьалхашка декхар отталаьд социалистически яхьеи къахьегамца коммунистически никъ лелабара тIехьарча боламен къахьегамхошта хьехам телара даьккъера лоархIам кхы а лакхагIа айбе.

Т. ТЕБОЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ промыслови комитета председатель.

Къаьстта дика къа а хьегаш дикача толамашца чакхдаьккхар дIадаха юбилейни шу Грозненски электромеханически завода болхлоша. ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхар цар 65 эзар сома маьха продукци. ХIаьта заданел совгIа арахийцар 66 эзар сом мах бола продукци.

Иштта къахьегаш ба уж пятилетка кхоалагIча шера а. Цхьаккха ди дIадахийтац цар шоашта оттаяь задани кхоачаш ца еш. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба цига формовщикаш Сальников Владимир Андреевич, Тищенко Владимир Михайлович, Даниьянц Владимир Михайлович, кхыбараш. ХIара сменагIа нормаш 120-125 процент кхоачашъю цар.

Сурта тIа: формовщикаш В. Сальников, В. Тищенко, В. Даниьянц.

И. ПЛИЕВА. сурт.

КЕРДАЧА ШЕРА — КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

(ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР)

Чакхдаьннад пятилетка шоллагIа шу. Из дар юбилейни шу, КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъеча лоархIамегIар дар а хинна дIаэттар.

Ленински парте XXV съезда, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума исторически решенеш кхоачаш а еш, юбилейни шера яхье баьннараша даьха толамаш чIоагI а деш, дIахо уж дегIакхувлара, 1978 шу иштта хьинаре къахьегаш чакхдаккхара Советски наха шоай низ кхоачар дергхиларах шоаш тешаш хилар белгалдаьккхар КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето советски халкъ кердача шераца даькъала дувцача хана.

Вай мехка керден доккхийи толамаш дахара йола программа а хинна дIаэттай КПСС Центральни Комитета декабрьски (1977 ш.) Пленумен СССР Лакхехьарча Совета сессен решенеш.

ИттлагIа пятилетка йолаеча денз даьхача толамий итогаш а яь, хьалхашка латта аргIанара декхараш белгалдаьхад.

Берриге советски нах санна доккхал де хIама долаш ба Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой. Халкъа боахама дерригa доакъоши республика культурен дегIакхувлача хьадда долен дикен толамаш даьхар юбилейни шера.

Промышленносто — республика халкъа боахама керттерча доакъоша продукци маьхала яккхарен промышленни продукце керттера изделеш арахецарен план кхоачашъяь ца Iеш тIеxxкхоачаш а йир.

Еррига республика хьаийцача продукци маьхала яккхара шера план 101,6 процент кхоачашйир, цу даькъе союзни доалахьарча промышленносто — 100,9 процент, республикански доалахьарча промышленносто — 103,6 процент, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйогIача промышленносто 101,9 процент.

Юбилейни шера промышленни предприятей коллективаша социалистически декхараш тIаийцадар шера план 1977 шера 27 декабре кхоачаш а еш, планал совгIа 18 миллион сома маьха промышленни продукци арахеца.

ХIаьта шера план 1977 шера 26 декабре кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхар 22 миллион сома маьха промышленни продукци.

Шоаш тIаийца декхараш толамца кхоачаш а деш, планал совгIа, Даьхенна дукха продукци елар Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене, «Севкавнефтегазопереработка», «Оргтехник», «Промавтоматика», Производственни швейни, шурий промышленноста объединеней коллективаша, «Пищемаш», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», медицински инструментий, «Союзавтоматстром» ВНПЮ опытно-экспериментальни, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни, ацетонови, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене аьшкбетона изделей Аргунски завода, даьтта доккхача завода, дуккхача кхыча коллективаша.

Республика мехкдаьттахоша социалистически декхараш тIаийцар юбилейни шера планал совгIа 50 эзар тонн мехкдаьттеи 5 миллион кубически метр гази яккха, хIаьта цар планал совгIа даьккхар 215 эзар тонн мехкдаьттеи 34 миллион кубически метр гази.

Производства эффективности балха дикали лакхъяра даькъе хьалхашка латта декхараш кхоачашдара дерригa низаш тIадерзадара парте тIахьехаш дар ларде а лувцаш, производство дегIакхувлара йолча резерваех биззагIен сихагIен пайда а ийбеш, дукхача коллективаша, керда мощносташ производствана юкъе а ца йоалаеш, дукхагIа арахеца йолайир продукци.

Уж резерваш мел йоккхий я къаьгга хьахьокх заводаша баьча балха опыто: ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе арахеца продукци шера тIаккхийттар 14 процент, «Севкавнефтегазопереработк а» объединене — 11 процент.

Республикерча дуккхача къахьегама коллективаша балха тIа нах дукхагIа хилийтара чотах кхоачашдеш а доацаш, халкъа боахама кхыча доакъошка чIоагIа эшаш бола уж нах нормагIа боагIачул кIезигагIа боллашехьа, къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхарах толамца кхоачашду хьалхашка латта декхараш.

Юбилейни шера планал совгIа ара мел хийца продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах кийчъяьй «Красный молот», «Электроприбор», «Пищемаш», медицински инструментий заводий, «Севкавнефтегазопереработка объединене», дуккхача кхыча коллективаша.

ИттлагIча пятилетка ши шу чакхдаллалца къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахеца продукци дукхагIа а хулийташ пайда беш къахьегаш я «Красный молот», «Электроинструмент» заводий, кхы дуккхача предприятей коллективаш. Уж санна йола тороаш хIара коллективе йолаш я.

Юбилейни шера «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагIа шерра социалистически яхь йоаржайир республике.

Заводийни фабрикайни партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, кулгалхошеи специалисташеи шоай низ кхоачар дир хIара бригада, участка, цеха, предприяте бIарччача района оттаяь планаш толамца кхоачаши тIеxxкхоачаши ергйола гIулакх дара. Цу даькъе карагIдийннараш дика а да.

1976 шера паччахьалкхен план кхоачаш ца яьраш, 10 предприяте коллектив хинна яле, хIаьта юбилейни шера цементни заводагара дIаиккхача ерригача предприятеша толамца кхоачаши тIеxxкхоачаши йир шера программа. Шера итогаша хьахьокхаш ма-хиллара, заводийни фабрикайни балха тIа карагIдийннараш дика дале а моттигаш ниисъеннай кхоачамбоацараш долаш а.

Пятилетка толамца кхоачашъяра йолаш йола резерваш оарцагIъяьхаяц дуккхача предприятеша.

Республике хIанз а кIезига яц мощностех кхоачамболлаш пайда ца ийбеш, боагIача боарамагIа болх ца беш, дика йоаца продукци арахецаш, балха зехьа йоаеш. йола предприятеш. Эсала пайда ийбу бедалах, материалех, кхыйолча материальни ресурсех.

Продукци маьхала яккхара план кхоачаш а елга, халкъа боахама чIоагIа эша лоархIаме товараши продукташи арахецара задани кхоачаш ца елга хIанз а тIехьа дIадаьккхадац цхьайолча предприятешка.

Парафин, болат, тракторни прицепаш арахецара, ардакх яккхара, мебель, етта кирпишк, аьшкбетона конструкцеши изделеши, цемент, чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, кога гIирс, консерваш, шекар, йий арахецара 1977 шера план кхоачашъяьяц.

Из продукци арахеца керттера предприятеш я «Трансмаш» завод, Грозненски аьшкабетонни конструкцей завод, цIенош хьалдеча эша йоккхий панелаш арахеца Аргунски завод «Терек» яха мебельнохьун хIамаш ю производственни объединени, кога гIирс бу фабрика, кхыяраш.

Машинашка, оборудованега биззача низаца болх байтара, поточни механизированни автоматизированнии линеш производствана юкъейоалаяра балхаш даь дале а цхьайолча промышленни предприятеша кхоачашъяьнзар къахьегама овсарле лакхъяра 1977 шера план.

Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьнзар Грозненски ремонтно - механически завода, «Трансмаш» завода, Грозненски аьшкабетонни конструкцей завода, цIенош деча эша йоккхий панелаш арахецача завода, гIишлой материалийи гIишлой индустрен комбината, рудай йоаца гIишлон материалаш йоахачен уж чакхйоахачен Карабулакски завода, Сунженски мехлесхоза, кхыча предприятей коллективаша.

Производства эффективности балха дикали лакхъяра, чурча кхоачамех ма-могга дикагIа пайда ийбара, эггара дикагIа хьокхамаш дахара къовсам лоаттабеча хьалашка цхьаккха дича а ла мегаргдолаш гIулакх дац къахьегама овсарле лакхъе езача метта республикерча цхьайолча предприятеша из лохъеш хилар.

1977 шера къахьегама овсарле лохъялийта йола предприятеш цул хьалхарча шерашка хиннaчул кIезигъенна яле а, хIанз а тIехьа уж дукха я.

Цхьан болхлочоа лаьрхIача арахеца продукци кIезигъеннай рудай йоаца гIишлон материалаш йоахачен уж чакхйоахачен Карабулакски заводе, Сунженски мехлесхозе, механизированни карьере, Назрановски трикотажни фабрике, кога гIирс беча фабрике, кхы цхьайолча предприятешка. Иштта уж тIехьаюсаш хилара бехказло йолаш цхьаккха бахьанаш дац.

Эггара хьалхарча даькъе цун бахьанаш да къахьегам эсала вIаштIехьбаккхар, машинаши оборудовании болх ца беш латташ хилар, дикагIйола опыт производствана юкъекхахьара болх эсала лелар, оттаяь заданеш кхоачашъяра шоашта тIалатта бехктокхам боккха хилар специалисташен кулгалхошен кхета ца дар.

ХIара шера дукха балха ха зехьа йоаю кирпишкаш ечен цементнии заводашка, Назрановски трикотажни фабрике, дулха комбинате, цхьайолча кхыча предприятешка.

Къахьегамен производственнии дисциплина чIоагIъяр лоархIамегIа йола резерв я юкъарча производства эффективность лакхъяра.

ИттлагIча пятилетка кхоалагIча шера керттерча декхарех цаI да материальни ресурсех пайда эцача кхом бари хьурмат дари.

Дерригача халкъа декхар а хинна дIаотташ латт бедал, металл, доагор, электроэнерги кхоелга. Из къаьстта чIоагIа белгалдаьккхар КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленуме.

Доагор, йIовхал, электро энерги кхояьй «Красный молот», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Пищемаш» яхача заводашка, рудай йоаца гIишлон материалаш йоахачен уж чакхйоахачен предприяте.

Материальни ресурсаш кхояран царех бизза пайда ийбаран, бакъдар аьлча йизза йоакхо яц Нохч - ГIалгIай цементни заводе, трикотажнии кога гIирс бечен фабрикашка, кхыча предприятешка.

Республикерча подрядни гIишлошъеча организацеша 1977 шера шоай низаца гIишлон-монтажни балхаш дара шера план 100,5 процент кхоачаш а еш, чакхдаьхар 188,7 миллион сома маьха балхаш. 1976 шера даьрел кхо процент дукхагIа хилар соахка даь гIишлон - монтажни балхаш.

Подрядни балхаш дара 1977 шера план толамца кхоачашйир Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене, «Горзнефтехимремонтстрой», «Чечингсельстрой», «Чеченингушводремстрой», «Чечингазстрой» трестий коллективаша.

Юбилейни шера башха-дика къахьегама толамаш дахарца белгалъяьлар Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене яххлагIча, ворхIлагIча, цхьайтталагIча гIишлон - монтажни управленей, спецСМУ, УМС, «Жилгражданстрой» треста СМУ-1, спецСМУ-10, ПМК-105, № 7 йолча треста МУС, «Чечингсельстрой» треста ПМК-432, кхыйолча гIишлошъеча организацей коллективаш.

Республикерча гIишлонхоша хьал а яь эксплуатаце дIаелар цхьайола лоархIаме промышленнии культурно - бытовии объекташ, цу даькъе Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера «ЛГ» яха установка, драматически театр, наха чубаха дуккха цIенош, школаш.

Цхьабакъда, республике хIанз а тIехь йолаш я шоашта оттаяь планаш кхоачаш ца еш йола итташ подрядни гIишлонмонтажни организацеш.

Юбилейни шера программа 80 процентал чухьнахьа кхоачашйир Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлененa чуйоагIача СМУ-3, ПМК-155, Новогрозненски ТЭЦ-а СУ, «Севкавнефтегазстрой» объединене гIишлошъеча управлене СУ-7, СУ-9, кхыча организацей коллективаша.

ТIехьаюсача, гIишлон организацей бехкагIа эксплуатаце дIа ца луш дисар цхьадола нах чубаха цIенош, школаш, бераш ду цIенош, кхыйола объекташ.

ГIишлошъеча организацей коллективашка мел эшар долаш да тIадиса паччахьалкхен декхар тIера дIа а доаккхаш, юххьанца денз кердача шера толаме къахьегара.

Массе а кварталашка ший ханнахьа керда гIишлош эксплуатаце дIаялара е йоагIаш йола йоахо е еза.

КПСС Центральни Комитета могаяьча орловски опыто хьахьокхаш ма-хиллара, гIишлошъеча хоадам боллаш планировани яро торо хулийтаргья бе боагIача боарамагIа болх бе. Цо наьха санна лакхъю капитальни вложеней эффективность.

Укх деношка республикерча заводашка, фабрикашка, гIишлошъеча организацешка, транспорте, колхозашкеи совхозашкеи тIа-тIа шерагIа яржаш латт иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера хьинаре къахьегара тIехьара социалистически яхь.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план 7-ча октябрга. СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра тIагIертта къовсам лоаттабу цар.

Тахан селханарчул дикагIа, таханарчул кхоана дикагIа яхача девизагIа къахьег хIанз. ДикагIа къахьегилга из да дикал, эффективность, къахьегама овсарле лакхъелга.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара республика къахьегамхошта мел эша хьалаш, материальнии наьхен ресурсаш йолаш я, цудухьа царех кхетамца пайда а эцаш партен халкъен планаш кхоачашъяра тIагIертта къовсам лоаттабе беза.

НЕЧЕРНОЗЕМЬЕ ХЬАЛДЕЧА ГIИРСАШТА

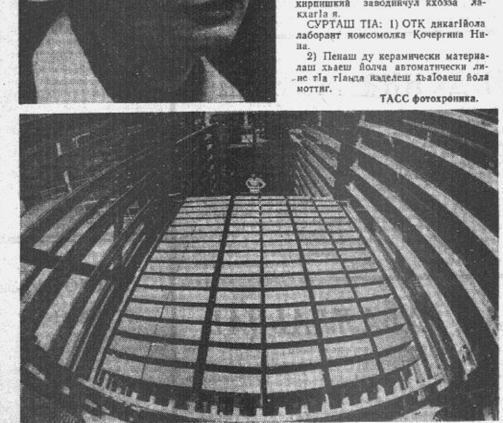
Ярославле болх бе йолаеннай пенаш деча керамически материалий завод. Бедал кийчъяргара денз кийча продукци арахеццалца йола ерригa процессаш автоматизированни я укхаза. Цхьан автоматически лине тIа хьаю чIоагIа чура хара йола керамически блокаш (ерригача объемах кховзткъе итт процентага кхоачаш чура яьсса хул уж). Керда блокаш дIаухийт Нечерноземьера областашка чуIе цIенош производственни зданеши хьалъеча.

Кердача завода-автомата овсарле кирпишкий заводийчул кхозза лакхагIа я.

СУРТАШ ТIА: 1) ОТК дикагIйола лаборант комсомолка Кочергина Нина.

2) Пенаш ду керамически материалаш хьаеш йолча автоматически лине тIа тIаьда изделеш хьаIоеш йола моттиг.

ТАСС фотохроника.

Наьха хьинар айду цун дешо

...ДIадахача шера ферма дикагIбола дояркашта ниисъяла а тIаккха хьинарах тийшша царел хьалха яла а йоласлар Моисеева Акулина Степановна. Хьалхарча ах шера 2408 килограмм шура яьккхар цо хIара Iаттагара. Районе лакхагIбола хьокхам бар из.

Цу толамех лаьца беседа йир политинформатора Коломенская Ирина Елизаровнас ферма коллективе, цул тIехьагIа дояркага шийга а дувцийтар цун балхах, опыта, лаьца. Массехказза йир цу тайпара беседаш. Иштта хьалха латтарий опыт дIайовзийташ баьча балхо енна тIехьле ер тайпа хилар: Моисеевас ше лелабеча хIара Iаттагагара яьккха шура 4300 килограмми, хIаьта ферме болх беш йолча 31 доярках 27-не яьккхар — 3000-3820 килограмми. Уж тайпа хьокхамаш ферме, хьаштдале районе а, хьалхара даьхадар.

Иштта тIехьле йолаш бу шийна партийни организаце тIабилла общественни болх— политинформатор — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза ферма экономиста И. Е. Коломенскаяс. Цун беседашка ладувгIа, цунца дагабовла кийча а чIоагIа раьза а ба хьайбаш леладераш. Болхлошта конкретни экономикагIа лаьце беседаши информацеши ю Коломенскаяс. Шийн къамаьлашта цо хьахоржараш хул колхозхошта йовзаш, цар «лазаш» йола темаш, царна дагадоахка хIамаш. Цудухьа хьайбаш леладерашта массаза хов мехка а пул арахьа а хулаш дола лоархIаме керда хIамаш, йовз партийни решенеш. Партен правительстван советски халкъа хьалхашка отталеш дола декхараш сенца дувзаденна, мичара хьадоагIаш да, колхозхоша фу де деза уж кхоачашдара. Иштта ба политинформатора балха лостам.

Цкъа аз хаьттар къонача дояркага Пронина Аннайга, фуд цунна политинформатора къамаьлацара дуккхагIа дет чу дижар, аьнна.

— ТIеххьарча беседаца Коломенскаяс дийца гIулакх дар, — йоах цо, — доакъар зехьа доврдоацаш из кийчдар а кхом беш хьайбашта дIадехкар а.— Тха хьайбаш леладерий, дош дар-кх, лоацца аьлча. Цо тхона дийцар шурий центнер яккхара мел доакъарий единица дIайода, малагIча доакъоех (е сенах) латт шурий центнерага шийга дIабода мах, малагIаш да уж мах лохбара наькъаш яха дешаш.

— Цу къамаьла лаьрхIа теркам баь дояркаш, скотникаш цу балха дича шо-шоашта бакъахьа хетар дувца баьлар, — лувц Пронинас дIахо,—юххера а цунах хилар массане дакъа а лоацаш, пайдане дола производственни къамаьл. — Иззамо моттигаш кIезига яц. ТIаккха из—духхьала беседа хинна ца Iеш дикка тIехьле йолаш, пайда луш гIулакх да.

Шийн аргIанарча цхьан беседаца политинформатора хьайбаш леладерий теркам тIабахийтар боахама экономикана.

— ХIаранена ханза а, хIаране леладанза а даргдоацаш гIулакх да экономика, — аьлар цо. — ХIана аьлча, вай хьегача къих хьахула итог я из. — ТIаккха ше хьегача къих хьахур фуд ха безам боацаш саг хургвий?

Политинформатора дукха беседаш яьй СССР кердача Конституцех, Л. И. Брежнева къамаьлех. Цун беседай темаш я: «Сийлахь-боккха Октябри дунен тIа хинна хувцамаши», «СССР кердача Конституце проект дерригача халкъо ювцара керттера политически итогаш», «СССР керда Конституци — коммунизм хьалъяра низ бола герз» яхараш, иштта кхыяраш.

Сакъердамен ладувгIарий теркам тIаозаши яр цун беседа «ИттлагIа пятилетка толаме кхоачашъелга — дерригача халкъа гIулакх да» яхача темах лаьца. Шийн къамаьл политинформатора дуккхача моттигашка колхоза боахамаца дийза дир.

Е. ФАРНИЕВА.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цIена къахьегарахи къахьегаме карагIдаьннарий хам беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Грозненски горисполкома городской жилищни боахама управлене гIолла

Попов Александр Михайловича—пенсионера.

Шелег Вера Ивановнана — пенсионеркана.

Зикрач Николай Леонтьевича — ДУ-4 управляющена.

Крылов Василий Ивановича —техника.

Маркелов Николай Ивановича—пенсионера.

Ермилова Лариса Федоровнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Райисполкоме гIолла

Ватутина Анастасия Сергеевнана — пенсионеркана.

Зотова Елена Аксентьевнана —пенсионеркана.

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе гIолла

Азарова Лидия Яковлевнана —оператора.

Абхаликова Анна Федоровнана — оператора.

Богданов Константин Илларионовича — ПКБ инженера.

Зайцева Людмила Дмитриевнана — оператора.

Кокорева Мария Ивановнана —лаборантkана.

Луничкина Анна Григорьевнана — экономиста.

Ленковская Нина Викентьевнана — лаборантkана.

Маклякова Мария Емельяновнана — оператора.

Писулина Мария Николаевнана — оператора.

Пальчиков Иван Федоровича — цеха начальника.

Семчишин Максим Степановича — машиниста.

Соломатин Аким Ивановича —оператора.

Толсторукова Ольга Васильевнана — детсада няняйна.

«Грозэнерго» районни управлене гIолла

Ириzелян Андроник Петровича—пенсионера.

Секретова Анна Ивановнана — йоккхагIйолча инженера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача объединене производственно-технологически комплектаце управлене гIолла

Колесников Константин Семеновича — мастера.

Пономаренко Иван Ивановича—плотника.

Халиева Зуна Идрисовнана —болхлочоа.

РСФСР Главнефтеснаба Грознески управлене гIолла

Кутуков Петр Ивановича — балхий производитела.

Грозненски наливной станце гIолла

Зайцева Марфа Мефодьевнана—пенсионеркана.

Грозненски ремонтно-механически предприяте гIолла

Останин Андрей Поликарповича — слесара.

«Грознефть» объединене технологически транспорта Грозненски управлене гIолла

Божко Лидия Матвеевнана —кочегара.

Налетый Николай Васильевича—автослесара.

Сафронов Илья Васильевича —водитела.

Чучина Надежда Филиповнана—машинисткана.

Наькъаши тIаьши дехкача управлене гIолла

Роот Елизавета Федоровнана — планови отдела начальника.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене гIолла

Исаева ШахIида — изолировщика.

Мишустин Петр Митрофановича — слесара-монтажника.

Неказаков Иван Дмитриевича—слесара.

Осипов Павел Тихоновича — бетонщика.

Шляхтин Иван Кирилловича —слесара.

«Севкавкоопстрой» треста ПМК-5 гIолла

Султыгов Османа Ахьмада—ПМК-5 начальника.

«Кавэлектромонтаж» треста Грозненски монтажни управлене гIолла

Колесников Михаил Даниловича — прораба.

Черевиченко Иван Семеновича — комплектовщика.

Шашлов Иван Сергеевича — слесара.

«Чечингсельстрой» треста аьшкабетонни конструкцей заводе гIолла

Молчанова Тамара Филипповнана — кочегара.

Грозненски универмаге гIолла

Агаронов Сергей Александровича — планови отдела начальника.

Абдрахманова Асмана — уборщицана.

Бородаев Иван Филипповича — администратора.

Благовестная Александра Алексеевнана — болхлочоа.

Мешкова Елена Максимовнана — йоккхагIйолча кладовщицана.

Сандгаген Алла Алексеевнана — болхлочоа.

Грозненски горпищеторге гIолла

Грималйлова Анна Ильиничнана — уборщицана.

Дахкильгова Мухтара Лейлайна — уборщицана.

Козлова Мария Степановнана — йоккхагIйолча продавеца.

Коротков Иван Михайловича —администратора.

Магильницкая Нина Александровнана — пенсионеркана.

Осипян Астхик Григорьевнана — йоккхагIйолча продавеца.

Плотникова Зинаида Ивановнана — экспедитора.

Тарасова Пелагея Романовнана—уборщицана.

Эльдерханов Умар Золаевича —болхлочоа.

Захаров Иван Никитовича — пенсионера.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене ОРС-е гIолла

Агабеков Севи Аванесовича—столове заведующена.

Анищенко Семен Михайловича—повара.

Бадин Савелий Михайловича —грузчика-экспедитора.

Арзуманова Евгения Сергеевнана — керттерача бухгалтера.

Болотова Анна Петровнана—продавеца.

Гайванский Александр Алексеевича — ОРС-а начальника помощника.

Гупалова Екатерина Михайловнана — йоккхагIйолча продавеца.

Ермишин Михаил Андреевича—тракториста.

Кочагин Даниил Андреевича —инженера.

Левин Роман Бенционовича —секце заведующена.

Озерова Вера Андреевнана—уборщицана.

Рыбакина Вера Николаевнана—свинаркана.

Склокина Анна Афанасьевнана—уборщицана.

Сапунова Анна Николаевнана — йоаккхагIйолча продавеца.

Хацаев Тачу Тагировича — воккхагIволча кладовщика.

Чернов Яков Ефремовича — пенсионера.

«Чечингремстрой» треста автотранспортни предприяте гIолла

Воронин Анатолий Макаровича — керттера инженер хинначоа.

Дагаева Зинаида Ивановнана — пенсионеркана.

Рылов Павел Максимовича—пенсионера.

Чумаченко Федор Федоровича—пенсионера.

Заводской РОВД-ерча вневедомственни охрана отделе гIолла

Евсеева Елена Елисеевнана—хаьхочоа.

Казаков Александр Матвеевича — контролера.

Бутузов Иван Григорьевича —хаьхочоа.

Трусова Клавдия Ивановнана—хаьхочоа.

Волошина Анастасия Павловнана — хаьхочоа.

Щукин Иван Павловича — хаьхочоа.

Гойтемиров Умар Айдемировича — хаьхочоа.

Краснодарова Ревекка Борисовнана — контролера - хаьхочоа.

Шкрипоченко Александр Николаевича — хаьхочоа.

Синельников Григорий Акимовича—хаьхочоа.

Степанова Анастасия Даниловнана—хаьхочоа.

Лунева Галина Ивановнана —хаьхочоа.

Даниньянц Татьяна Ивановнана — хаьхочоа.

Белоусов Иван Потаповича —хаьхочоа.

Нефедова Клавдия Михайловнана — хаьхочоа.

Пожидаева Евгения Васильевнана — контролер-хаьхочоа.

Луппо Иван Андреевича—хаьхочоа.

«Грознефть» яхача Ленина орден лелаеча производственни объединене военизированни охрана вIашагIтехача отряде гIолла

Уваров Федор Харлампиевича—шофера.

Горемыкина Лидия Михайловнана — стрелока.

Минин Иван Ефремовича — стрелока.

Черномазов Федор Андреевича—стрелока.

Рыбалкин Николай Ефимовича—пенсионера.

Горбань Александр Никандровича—стрелока.

Королев Тимофей Галактионовича—пенсионера.

Жабалуга Василий Николаевича — стрелока.

Головин Иван Павловича — пенсионера.

Васильев Дмитрий Ивановича—стрелока.

В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце гIолла

Мухин Владимир Ильича — завхоза.

Кондратьева Нина Антоновнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

№ 58 йолча школе гIолла

Колесникова Наталья Николаевнана — пенсионеркана.

Колотушкина Наталья Григорьевнана — пенсионеркана.

Троянова Екатерина Анисимовнана — пенсионеркана.

№ 29 йолча берий ясле гIолла

Василенко Горпина Григорьевнана — повара.

Лаладзе Надежда Михайловнана — кастеляншана.

Къоаноштеи инвалидаштеи долча Чернореченски цIен-интернате гIолла

Евсеева Нина Александровнана—лора.

Горностаева Мария Ивановнана—медсестрана.

Юдин Иван Николаевича — лора.

Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министерстве гIолла

Забелин Иван Николаевича—пенсионера.

Вартанов Лев Георгиевича—отдела начальника.

КПСС Грозненски горкоме гIолла

Асхабалиев Ахмат Асхабовича — отдела заведующи хиннача.

КПСС Заводской райкоме гIолла

Бараненко Антонина Евтихиевнана — пенсионеркана.

«Терек» яхача Нохч-ГIалгIай ПМДО гIолла

Козонина Елена Павловнана —экономиста.

Козонин Иван Алексеевича — мастера.

Леонград Виктор Яковлевича —столяра.

Пашаева Зина Ахмедовнана —отделочницана.

Мезенцева Татьяна Степановнана—пенсионеркана.

Фалько Михаил Николаевича —столяра.

Грозненски ацетонови заводе гIолла

Калмыкова Пелагея Емельяновнана — фасовщицана.

Марар Георгий Яковлевича—аппаратчика.

Амерханов Михаил Шихабовича—грузчика.

Грозненски радиотехнически заводе гIолла

Гук Василий Григорьевича—воккхагIволча диспетчера.

Ломакина Вера Яковлевнана —прессовщицана.

Лунева Просковья Илларионовнана — обмотчицана.

Маликова Таисия Игнатьевнана—контролера.

Мартынюк Вера Леонидовнана—ВОХР стрелока.

Резинько Ольга Михайловнана—контролера.

Хижняк Вера Петровнана — электромонтера.

Шайкина Елена Григорьевнана—литейщицана.

Грозненски наливной станце гIолла

Кравченко Татьяна Даниловнана — оператора.

Толстых Екатерина Семеновнана—оператора.

«Чечингстройтранс» яхача производственни автотранспортни объединене гIолла

Петров Александр Федоровича—шофера.

Аушев Николай Андреевича —шофера.

Ходаковский Владимир Андреевича—шофера.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене № 1737 йолча автоколонне гIолла

Арская Антонина Владимировнана — хаьхочоа.

Бухтояров Виктор Дмитриевича—инженера.

Заботин Александр Георгиевича—шофера.

Ивлев Иван Ивановича — шофера.

Попенков Михаил Михайловича—шофера.

Щербаков Иван Афанасьевича—хаьхочоа.

Новогрозненски ТЭЦ гIишлон управлене гIолла

Сергиенко Михаил Гавриловича — жестянщика.

«Дагсельэлектросетьстрой» треста № 66 йолча Нохч-ГIалгIай мехколонне гIолла

Лобанов Герман Александровича—электромонтера.

Скориков Петр Сергеевича—электромонтера.

НГIАССР МЖКХ «Чечингремстрой» тресте гIолла

Битаров Владимир Гавриловича—юрисконсульта.

ДОСААФ Заводской райкоме гIолла

Воронин Сергей Тимофеевича—пенсионера.

«Столичный» яхача фирменни тиката гIолла

Вострикова Мария Васильевнана — маркировщицана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1977 шу, 14 декабрь.

ВОРОНЕЖСКИ ОБЛАСТЬ. Къахьегама вахта толаме дIахо хьош ба СССР 50 шу дизара цIерагIча Нововоронежски АЭС эксплуатационникаши гIишлонхойи. 1977 шера станце шиъ овсрале 10 миллиард киловатт-сахьат электроэнерге кхоачаяьй.

Цунца цхьана хьалъеш латт 1 миллион киловатт мощность йола пхелагIа энергоблок а.

СУРТА ТIА: пхелагIча энергоблока А. Юшина (юкъе латтар) кулгалдеча монтажникий хьалха латтача бригадана социалистически яхье толамаш дахарах карара кара тела ЦIе байракх еннай.

ТАСС фотохроника.

Томски паччахьалкхен подшипникови заводе хьаяьй 800-миллионни подшипник.

Юбилейни подшипник вIашагIйолла бокъо яккхара яьржача яхье котъяьннай № 3 йолча шлифовально - сборочни цехера Гончарова Надеждай слесарий-сборщикий бригада.

СУРТА ТIА: юбилейни подшипник вIашагIйолла бокъо яьккха слесарий-сборщикий бригада.

В. КАЗАНЦЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДИКА ЛОАРХIАБУ ДЕКХАРЕХ

ХIара шера дика къахьег Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза шоллагIча шурий ферма коллективо. Масала, дIадаха шу. План 1823 килограмм йолаш хIара Iаттагара 2046 килограмм шура яьккхар цу ферма доаркаша. Цу гIулакхо аьттув балийтар коллектива планал совгIа 1269 йолаш паччахьалкхенга 8379 центнер шура йохка. Дега къаьстта тоам беш да шура яккхарга дIадодар хIара шу ме доала лохлуш, къахьегама овсарле а йоаккха шура а лакхлуш хилар.

Уж толамаш даха карагIдалийтар эггара хьалха ферма хьайбаш леладерашта юкъе барт хиларо. Укх тIеххьарча 20 шера пхи-ялх процент мара хувцаеннаяц коллектив. Балха йоккха опыт йолаш шерагара шерага шоай къахьегама овсарле лакхъеш хьабоагIа дукха нах ба укхаза. Царех цаI Ленина, Къахьегама Шеча Байракха, «Знак Почета» орденаши дукха медалаши лелаеш йола Iаьсий леладер Арсанова Арубика я.

— Нах бахача цхьадолча цIагIа а хургдац цо лeладу Iасий латтача санна цIена. Дукха деза цуч Iаьсий. Цудухьа дог лазаш Iунал а ду царна. ХIаьта йоакхо ярга хьежжа унахцIена долаши низ болаши хьал а кхув уж, — йоах Арубиках ферма заведующе Янурсаев Iале.

Соахка план 400 йолаш дийнахьен буси юкъера лаьрхIача 890 грамм дулх тIакхетийтар цо хIара Iасилга.

Ший нешал Арубикал тIехьа ца йиса гIертаж хьайоагIа Iаьсий леладеш йола Сулейманова Тамара а.

Бежа Iушта юкъера дика болхлой санна белгалбаха боагIа дуккхача хана денз цу ферме болх беш хьабоагIа Тушаев Хьамзат, Дубаев Лечи, Зубайраев Масуд, Батаев Адам. Шоай балха задаиеш дикка тIеххоачашъю цар.

Доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара кхо моттиг Хачукаева Азмана, Шоипова Зарас, Хачукаева Зулпас яьккхар. ХIанз укх шера март бетта чотах болх беш ба уж.

Дика вIаштIехьдаьхад хьайбаш леладерий балха а салоIама а хьалаш. Доахан латта фермай помещенеш транспортерий новкъосталца цIенъю. Доакъар трактора лафета тIа хьачу а дай дулл хьаьшка.

Делкъийга хьайбаш леладераша ферма столове юъ хIама. Дика вIаштIехьъяьккхай цIе уголок а. Цига латт телевизор, радиоприемник, истолаш тIа ухк газетий, журналий подшивкаш, шашкаш, шахматаш, пена тIа хьалтеха доал юрта библиотека заведующе Джабраилова Раисас арадоаккха «Животновод» яха пенгазета. Шеча уголокал совгIа хьайбаш латтача хIара помещене лаьрхIа хьакъоастадаьча цIагIа салаIа йиш йолаш ба доаркаш, бежа Iуй, Iаьсий леладераш.

Цу дерригача гIулакхаша шеко а йоацаш айбу наьха балхацара безам.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

КИЙЧЛУ БIАЬСТАН БАЛХАШКА

КхоалагIа шу да со механизатор йола. ХIаране шийна дикагIа хеттача тайпара ше лех ший никъ. Иштта хержаб аз а механизатора болх. Цул хьалхагIа, 1968 шера денз, нормировщик йолаш хилар со. Техникагахьа безам латтар цу хана, хьегар низ болча тракторaш тIа, комбайнаш тIа болх беча нахах. ТIаккха лаьрхIар аз из говзал Iомае. Тоъал ха яьккхар шек ювлаш, болх булургбий-хьогI, аьнна хеташ. Цудухьа цхьан дийнахьа дагаьлар со опыт йолча механикаца Хасанов Шаранеца. Новкъостий кийча хилар сона гIо де. Цар новкъосталца Iомайир аз трактор. ХьатIакхаьчар сатийса ди — тракториста удостоверени хьа а йица болх бе йолаелар. ТIехьагIа комбайн Iомайир. ХIаьта болх мишта бу — коллективе хов.

ХIанз тха боахаме механизатор хила безам болаш я комсомолка Джабраилова Шумиста. Тахан совхозе со цаI мара еце а, гаьна яц мехотрядашка дуккха вайнаьха кхалнах хургболла ха. Из дукха безам тIабодаш а ший романтика йолаш а болх ба. Кхы мишта аргда из: низ бола механизм Iа «яххар а деш» дIалелаш хилча?!

Тхоай балхах лаьца. Ялат чуэцача хана яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар коммуниста Гебаев Iарбе кулгалдеча тха бригадо. Масала, яхье хьалха вар 505 тонн ка бола ялат аьрда комбайнер Юшаев Мовлид. Со а лоадама тIехьа нйсанзар.

Укх шера хургболча хьувкъама йоакхо а еш, хIанз техника тоаеш да тхо. ДIадаьннача юбилейни шера 4-ча квартале планагIа 10 трактор йоагIача кийчон мугIаре 13 трактор дIаоттаяьй. ХIаьта царех 16 тха бригадо а кийчъяьй.

Конституце хьалхара шу дузача укх дезача шера оаха тIаийца социалистически декхараш зIамига дац. Аз айса дош деннад, соахкарчул 78 тонн дукхагIа а йолаш, 650 тонн ка бола ялат арда, техника массаза дика лелае.

С. ДЖАМБЕКОВА,
Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза механизатор.

ГОРОД ХОЗЛУШ ЛАТТ

ТIехь-тIехьагIа шерлуш, хозлуш а я вай республика столица. Къаьстта тоалуш латт вай баьчча В. И. Ленина цIерагIа йола улица. Укхаза болх беш я бархIлагIча СМУ коммуниста Кочетков Петр Серафимовича кулгалду штукатурий бригада.

1948-ча шера денз гIишлош хьалъеча болх беш хьавоагIа Кочетков. Цо дакъа лаьцад тIемо йохаяь городаш, юрташ юхаметтаоттаеча, дукха гIишлош хьалъяьй вай республике цун бригада. Массаза эшшача хила гIийртав из.

Дуккхача шерашка ше Iоаяь опыт, говзал къоначарна дIайовзийташ, моллагIча сага новкъостал де кийча волаш хьавенав Кочетков Петр Серафимович. Коммунистически къахьегама цIи лелаю из керте латтача бригада. ХIаьта из лакха лоаттаеш, шоашта хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдеш хьабоагIа бригада болхлой а.

Коллектива вахаре а хьинаре дакъа лоац Кочетков Петр Серафимовича. Из ва СМУ партийни бюро член.

— Массе хана балха тIа эшар фуд хьожаш балха а тха а терко еш хул тха бригадир,—йоах гIишлошъераша.

Шоай балха тIа эша моллагIа хIама ший ханнахьа тIаяхьаш, болх дикагIа дIагIоргбола гIулакх леладу Кочеткова. Болхлоща Iимерза ва Петр Серафимович. Болхлошка дика болх байта хови а ва из.

Дика я цу бригаде къахьегама дисциплина, производства культура. Кочетков хьинарах хьахиина да из а. Шоашта тIадилла моллагIа гIулакх дика кхоачашдеш хьабоагIаш бола болхлой кIезига бац коллективе. Уж ба штукатураш Барзаева Тамара, Мельников Владимир, Харлова Валя, Тупицина Галя, Соколова Валя, Оздомирова Тонта, Оздомирова Яхийта, Мовлатова Хьава, иштта кхыбараш.

О. ШАДИЕВ.

ТАДЖИКСКИ ССР. Нурекски ГЭС — Средни Азе йоккхагIъярех гидротехнически сооружени я. Цун ялх агрегато хIанзалца хьаяь электроэнерги 12 миллиард киловатт-сахьат я.

Гидростанци дIахо хьалъеш я. Укх шера 300 метрага кхоачаш лакха хьалъергйолча йоккхача плотинана тIехьашкахьа Iалаьмате дукха хий Iовргда.

ГIишлошъераша дош деннад 1979 шера, планагIа лаьрхIа хиннача ханал цхьа шу хьалха, еррига Нурекски ГЭС болх бе йолаялийта аьнна.

СУРТА ТIА: лакха плотина хьалъеча боассабе жагIа ийца йолха БелАЗаш.

Р. НЕТЕЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ИттлагIча пятилетка мулаш

БЕРКАТ СОВДАККХАРГА БОДА НИКЪ

Мехка эггара дукхагIа ялат телача моттигех цаI я Казахстан. Франци санна йола пхи паччахьалкхе наргIатта тIахошаргйола Iалаьмате шера аренаш йолча цу крайна ший ялат теадац Октябрьски революци ялалехьа, 1976 шера 30 миллион тонн гаргга ялат гулдир республико. Казахстански аренашкара, иштта дукха ялат дакхха йиш хиннай 50-гIа шераш юкъеккхьачача хана 25 миллион гектар баьши ардаши долаш даьда лаьтташ карадерзадар бахьан долаш (оаха лаьтташ хIанз 36 миллион гектарага дIакхоачадаьд).

Боккхача лоархIаме хиннай иштта яь йоккхий ирригационни эргалонаш а.

Укх тIеххьарча итт шера (1976—1975 шш.) республике хьалдаьча ирригационни гIирсашка кхо миллиард сом совгIа — цул хьалхагIа дIадахача 20 шера дахийтачул ялхазза дукхагIа ахча дIадахийтад паччахьалкхено. Укх пятилетке хий дехка системаш хьаярга дIадахийта отталаьд 2,8 миллиард сом — укхал хьалхагIа дIадахача итт шера дIадахийтар миссел хIана дац аьнна.

Вай паччахьалкхено иштал дукха ахча дIаухийт Казахстана ялаташ дIадувш дола деррига лаьтта хьувкъама дика тешаме доацандаь. Укхаза шера хула еррига йоачаш 200 — 300 миллиметр мара яц, хIаьта царех 30—40 процент Iан замалахьа хул. Хьувкъама кхел Iаламах тийша ца хилийтар дукха искусственно хий дехка лаьтташ тIа-тIа дукхагIа чулувц.

Низ болча техникаца кийчбеннача республика мелиоратораш хIанз мел доккхий дар аьнна кхоачашдулургда балхаш. Нагахьа санна 10—12 шу хьалхагIа цар шера керда хий дехка лаьтташ 15 эзар гектар чулувцаш хиннадале, хIанз цар торонаш пхезза—ялхазза йоккхагIа хиннай.

Деррига хий дехкаш дола лаьтташ хIанз 1707 эзар гектар да. Цу лаьттаех ондо дакъа дIалоац ялаташа. Ирригационни эргалонаш яр бахьан долаш чIоаггIа дегIадоагIа дуга леладелга. Соахка Казахстана боахамашка 447 эзар тонн — пхи шу хьалхагIа гулдеш хинначул пхезза хIана дар аьнна дукхагIа дуга гулдир. Цу шерашка из маьхера крупяной культура дIаюв лаьтташ дукхагIа хиларал совгIа, дикка айбеннаб хьувкъам а.

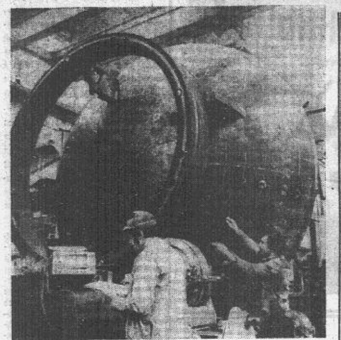
Республике эггара дукхагIа дуга телаш йолча Кзыл-Ординский областо 1977 шера 75 эзар гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 50 центнер а гулъяь, паччахьалкхенна дIаделар 300 эзар тонн дуга. ХIанз из культура тIайолаш 100 эзар совгIа гектар я Казахстане. ДIахо йодача хана из культура дукхагIа дIа а ювргья, чу а кхухьаргья. 1980 шерале хий дехкача кердача лаьттай 410 эзар гектар эксплуатаце дIаяла лерхI, ах миллион гектара тIарча хий дехкача сета овлангара денз реконструкци ергья.

Юртбоахама производствана специализации концентрации дIахо кIоаргаргIа яра КПСС XXV съездо хьакхайкабаьча наькъаца дувзаденна Казахстане хьалъеш латт белггалара культураш кхее лаьрхIа йоккхий ирригационни системаш. Масала, республика къулбехьа хьалъеш латт дIахо йодача хана 85 эзар гектарага дIакхоачадергдолча боамби дIабувча лаьттара Кзылкумски хий дехка система. Хьалхара аргIа Центральни Казахстанах чакх а яьнна 458 километр йIаьхъеннача Иртыш — Караганда канала гонахьа хIанзле а кийчъяьй баьцадаарий-доакъарий севооборотий 40 эзар совгIа гектар. ДIахо хьалъеш я хий дехка кхыйола специализированни системаш а. Хий дехка доладеча кердача лаьтташка массе метте юкъейоалаергья сеттача трубопроводий, хий деттача турбайн сифонийи новкъосталца хий дехкаргдола прогрессивни способеш. Балха овсарле лакха йолча догIан хьисапе хий деттача машинех шерагIча масштабе пайда эцаргба. ХIанз догIан хьисапе машинашца хий детташ я 400 эзар совгIа гектар. Карара пятилетка чакхйоалаш догIан хьисапе хий детта лаьтташ шозза дукхагIа хургда. ДукхагIа хургда хий ухa каналаш, аьшкабетонни харшаш а долаш дола хий дехка лаьтташ а.

БIаргашта бIаргагуш эргаювлаш латт яьсса яьда аренаш. Дукха ха йоацаш караванни такилгаш хиннача метте асфальтированни наькъаш дахкаьд, хIанзарча тайпара поселкаш хьалъэттай, дуккхазза вIаштIардаь чуIе цIенош, школаш, торгови центраш, детсадаш а яслеш а йолаш. Шоай бытовой хьалашка диллача городской—чарел бе-башха яц юртара квартираш: дIайха хий, газ, телевизор казахстански яьсса аренаш караерзаерий цIеношка массанахьа а йолаш я.

Николай МАСЛОВ, АПН корреспондент.

Доазол дехьара

ЧЕХОСЛОВАКИ. ЧССР-ен вежаращха долча кхыча социалистически мехкашкен хьалъеча атомни электростанцешка оттаергйола керттера технологически оборудовани СЭВ рамкашка арахецаш хургйолаш специализаци еш латт Пльзенерча В. И. Ленина цІерагІча «Школа» яхача машинашъеча объединене.

СУРТА ТІА: АЭС оборудовани кийчъеча цехе.

ЧТК—ТАСС.

«Дуне—декабре-77»

Промышленность дегІаяра боарамга диллача дунен тІа шоллагІча моттиге, хІаьта производства цхьадолча доакъошка диллача хоадам боллаш чІоагІа хьалхарча моттиге а кхоачаш чІоагІбенна вай мохк дІаэттача хана къаьстта дика хоалуш ба коммунизм хьалъеча советски халкъо доахача доккхийча толамий лоархІам. Бохабаь хинна мохк юхаметтабеш яьхача коталонашкара тахан гуш долча доккхийча толамашка кхоачаш вай социалистически. Даьхе тоаялар, чІоагІъялар, дунен мехкашта хьалхашка цун сий лакхдалар къаьгга хьахьокхаш дар СССР Лаккхехьарча Совета ворхІлагІча сессе депутаташа даь къамаьлаш. Иштта доккхий гІулакхаш карагІдовларга кхоачаш советски халкъо хьабена никъ — из вай къахьегам ба, Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом болча хана вай Іоахийта цІий, вай халкъа майрали денали да. Бакъдар аьлча из никъ атта хиннабац. Малав из ца ховр? Из гІулакх вайна карагІ я даргдац, советски мохк бохарг а ба, якаш мел дукха кхайкаб буржуазни идеологаш. хІаьта хІанз а мел чІоагІа цІогІарч летт цар вай экономически планаш чакхъяргйолаш яц, вай гаьнна тІехьадусаргла, вай гІулакхаш ниіса дац яхаш, эггара хьалхара вай пятилетка дІайолаеча хана шоаш дийцараш юха хьалха а доахаш.

Уж корзагІбувлар, вайцара пар яхь, вай царна гоама хилар кхетаде хала дац. Кхер уж, вайна карагІдаьннараши шоай гІулакхаши вІаши диста, царех дикагІдари тІехьале йоацари къоастаде бахьан уж, хІана аьлча из де уж белча гучабоал уж, гучадоал цар Іаьржа гІулакхаш.

ДІабаха декабрь чакхбоаллаш итальянски автомобильни промышленноста предпринимателий Ассоциаце баьча хоамах легковой автомобилаш кІезигагІа арахеца лерхІ цу мехка. Алхха соахка цхьан октябрь бетта 1976 шера цу бетта арахийцарел 40 процент кІезигагІа арахийцай уж. Автомобилаш кІезигагІа арахецаш хургйолча заводашта юкъе я царех йоккхагІъярех йола Волжски завод юллача хана вайна цхьана гІулакхаш леладеш хинна «Фиат» яха завод а.

Фу маІан долаш ба из хоам? Цун маІан, эггара хьалха наха болх беш йола моттигаш кІезигагІа хургхилар да. Цул совгІа автомашинашта эша цхьайола оатхалаш лоаттаеча предприятешта чІоагІа зе кхеташ хІама а да из. Специалисташа яхачох цу тайпара бІаьш йолча предприятей дай дерригача шоай рузкъах боахаргболаши йоккха балха говзал йола болхлой балхара дІабоахаргболаши гІулакх отта тарлу цига. Царга хаьтта фу хиннад буржуазни предпринимателий? ЦІаккха а царга хаьтта дий цар завод дегІайоалаяра хьакъехьа, цун планийи перспективайи хьакъехьа фу хетт шоана аьнна? Цу тайпара бокъо йолаш къахьегама саг буржуазни обществе цІаккха а хиннавац.

Волжски автозаводерча вай болхлоша йиза бокъо а йолаш шоаш болх беча предприяте дай шоаш лоархІ. Из хьалъеча а, хІаьта иштта из дегІайоалаяра план кийчъеча, кашкарча къахьегама наха тІалатта кхерам болаш хІама я дац цар.

Бакъда вай мохк дегІабоалабара даькъе я-м я ший тайпара халонаш. Уж халонаш духхьала а гучахьа а хьайнйцай ше къамаьлаш деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева. Социализма экономика дегІайоалаяр — чоалхане а дегІаяра даькъе цхьайола халонаш йоахаш кхоачашъе езаш а процесс я. Бакъда уж халонаш капитала мехкашка нийслучарна тара яц. Е. ВІашагІкхийттача Штаташкарча а, е Малхбузен Европерча а, е Японерча а эггара чІоагІагІа болча оптимисташта магац массехк шу хьалха капитала мехкашка йоласина кризис дІайоаккхалургйола никъ даха. Из гІулакх чІоагга терка тІабахийта белгалдаьккхар керда шу хьатІакхоаччаш Малхбузерча доккхагІчарех долча газеташа яьча обзораш тІа.

Кризис — ахчан курс лохъялари лакхъялари хинна Іэц. Кризис хьоайича эггара хьалха дагабоха безараш нах ба, цар вахар да.

Бакъда Пентагона-м лаьрххІа йоакхо еш ба США империалисташ. ТІема кийчо е аьнна укх шера США хьожадаьд 126 миллиард доллар. Иштта лаьрхІад президента Картера дІабаха декабрь бутт чакхбоалаш. Хьалха дІаяхача хана цІаккха ца хиннача тайпара дукха ахча да из. хІаьта нейтронни бомбаш хьаярга дІадодар цунна юкъе доагІаш дийдеций, е цу гІулакха дар, хьалхагІа а санна, къаьстта хьожадаь да ховш дац.

Цхьабакъда из ишта хуле а е вешта хуле а къаьгга гуш да, нагахьа санна уж бомбаш хьае йолайой, дунен халкъашта юкъера хьал хоадам боллаш хувцалургхилар. «Правда» газета корреспондента хаттарашта ше жоп луш Л. И. Брежнева ма-аллара из гІулакх теркал ца деш Іергьяц Советски Союз, хІаьта советски халкъа, цун союзникийи доттагІийи кхерамзле Іалашъяр, лораяр духьа цу гІулакха доагІаш дола жоп дала дезаргда цун. Ший хаинахьа дІахайтад бомба хьае гІертарашка йиза па Іеш цар из хьайой дІахо хургдар. Из хьаяра йола решени хІанз а тІаэцанза я. Цунах хургдолчун уйла е хьа йолаш я.

Советски Союз нейтронни бомбана духьала я. Цо кхетаду цунна духьаларча миллионаш болча наха ловш дар, хІаьта уж хьал а лоац, цунца цхьана из кхераме герз массане а хьа ца деш соцаде вай аьнна Малхбузехьарча паччахьалкхенашка дІааьннар а Советски Союз я. Из массаза а лаьттай герз дІадаккхара тІехьа лоаттабеча къовсама хьалхарча мугІаре. Цу хьакъехьа СССР-о хоадам боллаш оттаяь 70 совгІа предложени дагаехача а кхоачам ба. ДукхагІча даькъе Советски Союзен социалистически содружества кхыча мехкийн инициативагІа еш я ядерни тохкамаш соцадайтара а Индийски океана зонера тІема гІулакхаш лаьгІдайтара а хьакъехьара дешаш дуаццаш тайп-тайпарча моттигашка еш йола переговораш. Вай паччахьалкхе иштта кийча я стратегически герз Іоаделга соцадайтара йола советско-американски переговораш толаме лакхъяха а. Цу гІулакхашка ахча эшаш дукха дар ди...

ЕРМАКОВ Владимир, АПН политически обозреватель.

КАЛЕЙДОСКОП

ЦУЛ-М НАБАХТА ВАХАР ТОЛ...

Палермо яхача итальянски городерча суде дукха ха йоацаш дувцаш дар хьабе болх боацаш лелача 22 шу даьннача Винченцо Танцелло дош. Цо хийцца полице ше чу а ваха дІааьннад, автомашина йигар ше ва аьнна.

Зулам дара бахьан дувца аьина судахочо шийга даьча хаттара суде волчо жоп деннад: «ХІара денна сай тхов кІийле а йІайхача супа кад а хилар лоара сона. ЦІенача наькъаца, балха а ваха, из де со гІортарах цхьаккха хІама хиннадац; кхо шу совгІа ха яьккхай аз нах балха хьежабеча бюро наІарга утташ. Из жІале вахар леладечул дикагІа да набахта вахар...»

(АПН).

«КЪАЬНАРА ПАМЯТНИК» ЯХА ОПЕРАЦИ

Юкъерча бІаьшеренашкара Франце боккъал башхача архитектурни памятникех цаІ лоархІа Мон-Сен-Мишель яха аббатство кІалхаръяккхара сихха цхьа хІама даиза дарг- дац. Цу деша тІа уйла сецай мехка Центральни гидрологически лабораторе специалистий, диъ шера тохкамаш даьчул тІехьагІа.

Франце Атлантически океанатахьарча заливерча зІамигача чхарий гІайрен тІа XII—XV бІаьшерешка хьалъяь хиннай аббатство Цуина гонахьара тІокарти гІялаши духхьал хи чура хьалтІаьлча санна я, цулухьа чІоагІа тамаш йолаш хет ансамбль. Мехка шоллагІа эггара хозагІа дола хІама (эггара хозагІа лоархІар Лувр я) оал Мон-Сен-Мишелах каст - каста.

ГІайренна гонахьарча залива чу хьалйизэе гІум юж, тІаккха геттара тІехига хул. Специалисташа лаьча лоархІамегІа, натахьа санна из болх дІахо а иштта дІабоде, 1991 шерале гобаьккха лаьтта оттаргда Мон-Сен-Мишела.

Цхьа план оттаьй французски Іилмахоша, нагахьа санна из чакхйоаккхе гІум чуюжаргъяц. ГІум океанагахьа чу дІачулестаяра процесс чІоагІъергйола дукккха гидротехнически балхаш чакхдаха оттадаьд проекта тІа. Цу гІулакха дукха ахча эш, цудухьа 1979 шерал хьалхагІа дІадолалургдац уж.

(АПН).

ДОТТАГІЧОХ ДОНАЛЬДАХ

Ший доттагІчох Дональдах вІалла кхоача ца луш дувц английски Іилмахо а фотограф а волча Х. Доббса: боарам боацаш доккхача цуя хьинарахи хьаькъалахи, сакъердамеча а Іимерзача а оямалах, тамашийна чІоагІа из тешаме хиларах. Ши шу хьалхагІа, Англе малхбузен оагІорахьарча форда хи кІал сурташ доахаш из хиннача хана техад цо дельфинаца Дональдаца хьоашал.

Нахацарча Дональда безамо цІи хазийтай цун. Цунна хетаяь я массехк газетин статьяи телевизионни документальни фильми. Цу дельфина яла а йоагІаш сипай «Хи чу болхараш кІалхара бахарах» яха медаль: цкъа санна дуккхаза хи чу Іочу ца бохийташ хьалкхаьбаьб цо нах новкъостал хьатІакхаччалца.

«Тамашийнача юкъ моттига дуне хьадийллад сона тамашийнача хьайбо, — йоах Доббса. — Іилмахочо, хи кІалгІолла лелачо, фотографо, доттагІчо санна зув аз из, цудухьа хов сона мукъа лела дельфинаш вайна кІезига йоззилга. Акварнумашкара яраш парна вІалла тара а яц. Цудухьа Донаhльда гІулакхаш Іомадар къаьстта хьашт долаш хІама да».

Ше даьхача земех эггара хьалха хьахиннараш дийцад Х. Доббса «Сувенир пресс» яхача английски издательстас дукха ха йоацаш арадаьккхача «Мукъача дельфина тІехьа» яхача книжка тІа.

(АПН).

ЮРТАХОШТА ЛАЬРХІА

Ткъеста библиотекеи пйс культура ЦІаи клуби я Ачхой-Мартановски районе. Болх лерттІа вІаштІехьбаьккхача из тоъал бокккха культурни низ ба. Из кхета а деш, района культура учреждениешка къахьегараш шоай болх эргабаккха гІерт. КПСС Центральни Комитето культура учреждений деккарий хьакъехьа тІайицача сопамаша дІа ма-дехха.

Района культура учреждениеша керттера теркам тІаухийт парте политика пропаганда яра, бахача наха идейно-политически кхетам балара болх комплексно вІаштІехьбаккхара. Клубашка, библиотекашка хан-хаинахьа чакхйоах къахьегамхошта коммунистически, нравственни, къахьегама кхетам балара тІаерзаяь мероприятеш.

Иштта, Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизара хетадаь «Вай заман хьакъал, сийи эхьэздели» яха багахдувца журнал чакхдаьккхар Лермонтов-Юртарча библиотеке. Цу библиотека заведующе М. Эдильхановас из журнал кийчдеча юкъеэзар хьинарегІа бола книжкаш дешараш, школа дешархойи хьехархойи. «Партии Октябри», «Парти — вайна никъ хьехар», «Коммунизмага вуга никъ» яхача кхаь даькъах латташ дар из журнал. Библиотеке хьоашалгІа хьийха бар граждански тІема доакъашхо Асхабов Ахьмад, юртара дукха кагирхой, «Урожайный» совхозера толашагІбола къахьегамхой. Даьй гІулакха, парте идеяшта кагирхой массаза а мутІахьа хургхилара тешал деш чакхдаьлар из вІашагІкхетар.

Культура учреждений балха практика юкъеденад «Цар турпала къахьегам» яхача девизагІа «огонекаш» чакхйоахилга. Иштта, совхкара шу чакхдоалаш Закан-Юртарча библиотеке дукха юртахой вІашагІкхийттар «Самашкинский» совхозерча шоллагІча отделене толашагІбола къахьегамхой балха тІа цар даьхача толамашца даькъала бувца. Цу сайрийна юртахошта хьалхашка шоай балхах дувцаш къамаьл дир республике дикагІболча хьажкІаш лелаечарех цаІ волча Хачураев Ахьмада, Октябрьски Револющс орден лелаеча доярка Гелагаева Яхитас, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата Муртазалиева Бесирата, кхычар.

Юртахоша дика тІайицар вІаши дагардар дувца, догураоттадеча иллешка ладувгІеи массача халхарашка хьажеи торо ениа юртарча библиотеко кийчьяь из «огонек».

Иштта белгалъяккха мегарьа Ново-Шароевски культура ЦІагІа хинна «Къахьегамхой династеш» яха сайре а. Цига гулбеннача наха дукха дикадараш дайзар итташ шерашка хьаьнала къахьегаш болча дукхача шоай юртахоех.

Хьалхе а денз лаьрххІа кийчо а яь чакхъяьккхар Саьму-Іашкарча юртарча библиотеке «Лоаман кхалсага сурт-сибат нохч-гІалгІай литературе» яха книжкаш дешарий конференци. Цига дакъа лоацаш хиннарашта доккха дикахетар хилар шоайцига хьоашалгІа Нохч-ГІалгІай АССР халкъа поэтесса Ахматова Раиса ярах.

Цу тайпара наьха теркам тІаозаши дукхача наха дакъа лоацаши йола мероприятеш хан-ханнахьа хул Ореховерча культура ЦІагІа а цу юртарча библиотеке а, ШаІамий-Юртарча библиотеке.

Района ерригача культура учреждениешка кийчъяь я тайп-тайпара гойтара агитаци, тІемеи къахьегамеи сийлен уголокаш.

Цхьабакъда тха балха тІа кхоачамбоацараш дац аьлча харцахьа хургда. Керттерча кхоачамбоацарех хет сона агитбригадай болх баккха боагІача тайпара тхоай вІаштІехьбаккха карагІ ца далар. Дале а пятилетка кхоалагІча шера из а кхыдола а кхоачамбоацараш дІадахара низ кхоберГбац оаха.

С. КЕРИМОВ, Ачхой-Мартановски района культура отдела инспектор.

ДОСААФ спартакиада

ДОСААФ Нохч-ГІалгІай областной комитето чакхйоаккхаш латт спорта тІема-прикладнойи технически доакъой традиционни спартакиада. Укх бетта хьалхарча деношка хилар парашютни многоборьех латташ йола спартакиада хьалхара этап.

Яхьашка дакъа лоацаш хилар «Подвиг» яхача тІема-патриотически клубера 23 къона парашютист. Яхьай программана юкъе дар: парашютни тренажера тІара чукхувсавалар, тайп-тайпарча системаех йола парашюташ нийсагІеи сихагІеи вІашагІъехкар, зІамигача калибрах йола топаш кхувсар, кагий нах 1000 метр, хІаьта мехкарий 500 метр сихагІа бовдар.

Цу сакъердамеча яхьашка кагийча наха юкъе хьалхара моттиг яьккхар № 5 йолча СГПТУ дешархочо Гапонов Александра, хІаьта мехкарашта юкъе — № 1 йолча технически училища дешархочо Лихачева Иринас. Парашютни многоборья тайп-тайпарча доакъошка дикагІдола толамаш даьхар № 1 йолча технически училища дешархоша Лопатина Натальяс, Гирихапов Руслана, Тарасенко Галинас, Хашаев Вахас, Саламова Лияс, № 10 йолча ПТУ дешархочо Гулуева Лияс, Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета лаборанто Морозов Виктора.

ХІанз спортсменаш кийчлуш ба ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь спартакиада шоллагІа этап чакхъяккха.

Ф. ВЫСОКИЙ.

Сунженски района Орджоникидзевски яхача станице дукха хан йоацаш болх бе лелаенна автомотовараш дохка керда тика. Из хьайиллача хьалхарча ... Уккхаза вІаштІехьдоьхкаш мотоциклаш йохкилга.

—Ер хьайиллача хьалхарча бетта товароборота план 140 процент кхоачашбеш тха коллективе, — боху цу тика заведующе Мейриса Ювназа.

СУРТА ТІА: дийнахьа мах баьб хьожаш ва тика заведующа Ю. Мейриев.

С. ХАКИЕВА сурт.

ГРУЗИНСКИ ССР. Тайп-тайпара говзалаш йола шовзткъа саг—металлургаш, химикаш, инженераш, прокатчикаш вІашагІ а кхийтта Рустави яхача городерча металлургий культура Двореце вІашагІъеллай «Опизари» яха декоративно-прикладной искусства студи.

Художникаша - любителаша Іомаю металла чеканка яра, дІайха а шийла а металл тувсаш, дахчах гамаца художественни харш доаккхаш хІамаш хьаяра приемаш, вешта аьлча из я къаьнара гуржий прикладной искусство. Шоай студех цІи хеза волча дошо пхьара Бек Опизаре (XII бІаьшере чакхйоалаш — XIII бІаьшере йолалуш) цІи тиллай цар. Цун шедевраш хІанз а Грузе искусства Музея дошо фонде йолаш я.

Студе кулгалхо ва промышленноста производственни процессашта автоматизаци яра проектно - конструкторски института дизайнер Лоладзе Юрий.

ХІанзара чулоацам болаш да студийцаша даь къаьнарча искусства балхаш. «Металлургия», «Руставн», «Электроника» яха а кхы дуккха а чеканни балхаш студийцай творчество таханарча дента айхха ювзаенна хилар хьахьокхаш да.

«Опизари» яхача студе коллектив халкъа талантий хьажарашка дуккхаза дакъа лоацаш хиннай. Руставски художникашта СССР ВДНХ ворхІ медаль еннай.

СУРТА ТІА: «Опизари» яхача декоративно-прикладной искусства студе членаш. Аьрдехьара аьттехьа: «Грузтеплица» яхача объединене болхло Кобуладзе Николай, студе кулгалхо дизайнер Лоладзе Юрий, химически завода мастер Ворошилов Лев, металлургически завода электрик Орджоникидзе Автандил.

М. ДАТИКАШВИЛЕИ И. ДАВИТАШВИЛЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

Маркаша дувц

ДАЬХЕН ЧІОАГІАЛЕ

Советски маркай летописоший тайпара хьахьекхаб вай мехка Герзашцара Низаша хьабена сийдола никъ. Маркашта юкъе кІезига яц ракетни эскара — Герзашцарча Низий керттерча тайпаех цаІ долчоа — хетаяьраш а.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа фашистски гІаьрахой хІалакбара доккха дакъа юкъедихьар ракетни герза юхьиг дІайолаяьча, дуненна дІахезача «катюшаша». Эггара хьалха «катюшаш» маркаш тІа яьлар 1963-ча шера.

ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа Герзашцарча Низашта юкъе йоккха моттиг дІалаьцар ракетни герзо. Цу хана денз хьаде доладу низболча баллистически ракеташца Іалашдаь дола стратегически лоархІам бола ракетни эскар. Из хьадарах бола хоам бир 1960-ча шера 14-ча январе СССР Лаккхехьарча Совета сессе. Эггара хьалха ракетни установка почтови миниатюра тІа вайна бІаргаяйра 1965-ча шера, хІаьта «Фо-Лаьтта» яхача классах йола ракеташ — 1968-ча шера.

Цу шера денз артиллерен ракетни герзеи темана маркаш тІа ениа ца Іеш моттиг лу художественни маркировка яьча конверташ тІа а почтови карточкаш тІа а.

Л. ВАРЕНИЧЕНКО.

СУРТА ТІА: ракетни эскара хетаяь 1965-ча шера арахийца марка.

Дунай тІа лела лихтеровозаш

Советски Дунайски пароходство цу хи тІа гІолла кемаш лелара даькъерча ший партнерашца — Болгареца, Румынеца, Венгреца цхьана мухьаш дІа-юха кхахьара керда технологи — лихтеровозни система юкъейоалае кийчлуш я. Дукха йоккха йоаца баржаш — 1000-1300 тонн мухь тІабола лихтераш леларгья йоккхача лихтеровозашца форда тІа гІолла. Царех хІаране тІа массехк итташ лихтераш хул. Цу тайпара доккха кема Дунай фордах дІаккеттача хьакхаьчача мухь тІаболча баржай бІарчча флотили тІера Іо а яьккха хи тІа гІолла дІахецаргья цо. Цул тІехьагІа хий тІехига хилар бахьан долаш доккхий кемаш лела ца луча хи тІа гІолла Дунайна йисте ядача порташка буксираша дІэюгаргья уж баржаш. ХІаьта лихтеровоза тІа дІатІаоттаергья хьалххагІе а кийчъяь латта лихтераш, тІаккха уж а йица гаьна наькъа гІоргья из.

Фински верфашка заказ даьд ши лихтеровоз хьае аьина, Килийски кемашта ремонт еча заводе лихтераш хьае йолаяьй. Дунайна йистерча социалистически мехкий торо хургья тІадотташи Іодоахаши хало е ца эшаш докккхий мухь дІа-юха кхачаш а транспорта кхиорхойн кхачам дикагІа хир ю.

ПИКАРЕВИЧ Иосиф, АПН корр.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 январь.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.50 — «Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта». 9.20 — «Массаза кхайка оаз». Телевизионни дукха сереш йола художественни фильм. «Мятеж» яха 4-гІа сери. 10.25 — «Телеграммаш, телеграммаш, телеграммаш...». Фильм-концерт. 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.25 — «Декабристех дола дувцараш». 16.20 — «Хьамсара Іалам». 16.45 — «Эрсий мотт». 17.15 — «Самукъане старташ». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «ХІара сурта тІа малх ба». 18.30 — Миллионий ленински университет. Іилма-технически прогресса новкъа. Передачана юкъе дакъа лоацаш я философски Іилмай доктор В. Г. Бадеева. 19.00 — Хоккеях лоаза дунеп халкъашта юкъера матч. «Нью-Инглэнд» яха ВХА команда — СССР сборни. США-ра передача. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Ший лоІамагІа... НизагІа хьадайтар». Телевизионни документальни фильм. (Рига). 22.10 — «Телетеатро хьаьший тІаэц». «Маланбо» яха Аргентински ансамбль. Передача йистеяьча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Инженераш». Телевизионни документальни фильм. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.35 — «Хьейбай боахама — индустриальни база». Шурий комплекса гІулакхаш. 18.55 — «Ангарски хьу хьокхараш». Телевизионни документальни фильм. 19.15 — «Шоана, кхалнах» яха телевизионни журнал (гІалгІай меттала). 19.45 — «Нагахь санна сона дезалой». Художественни фильм.

13 январь.

I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.50 — «Самукъане старташ». 9.35 — Мехка низ болча фигуристий дІахьокхаш йола выступлени. Одессера передача. 14.30 — «Экран» яхача творчески объединене документальни фильмай программа. 15.35 — Литературни дешараш. А. Толстой — «Эрсий оамал». ДІадеш артиста Г. Фролова. 16.00 — Шахматни школа. Разрядникий класс». 16.30 — «Халкъа ашараш». 16.45 — «Эзарне договор». Телевизионни очерк. 17.15 — «Бокъонца дола бераш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Каси Мурзик а». Киноновелла. 18.25 — «Кстало». Передача дІалъу Советски Союза шоазза Турпала А. И. Белобородова. 18.55 — «Иллеш шун къаьна доттагІий». 19.25 — «Магнитни тІаозар». 3-гІа передача. Передача дІахьу политически обозревателa В. П. Бекетова. 19.50 — «Массаза а кхайка оаз». Телевизионни дукха сереш йола художественни фильм. «Кхеран гале чу» яха 5-гІа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Оперетта, оперетта...» Оперетта Московски театра концерт-обозрени. Йистеяьча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Шура». Телевизионни документальни фильм. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла». Информационни программа. (Эрсий, нохчий меттала). 18.35 — «УпахцІено». Телевизионни журнал (нохчий меттала). 19.05 — «Конвейера тІа изобретени». Телевизионни документальни фильм. 19.20 — «Къоналгіта студи. 19.50 — Киножурнал. 20.00 — «Поэтически тетрадь». Н. Григорьева стихаш. 20.15 — Телевизионни документальни фильм дІаходахьар.

РАДИО

12 январь.

6.30 — Къахьегама дегагІоз». Доярках Шамиевайх йола очерк (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Лирически иллей концерт. 8.50 — ЦхьоагІо йолча дезале (нохчий меттала). 9.15 — «Коммунисташ хьалха латт». Шалински совхозера передача (нохчий меттала). 9.30— Глинка. «Иван Сусанин» яхача оперетта халхара ашараш. 9.45 — «Болхлошта хетар». Къахьегама дисциплинча хьакъехьа къамаьл ду производстве хьалхалаттараша (гІалгІай меттала). 17.00 — ДоттагІлен байраккхаш лаккхагІа айе» яхача иллей концерт. 17.15 — «Клуба лампаша тІахьех» яха передача (гІалгІай меттала). 17.30 — «Дега лоІамагІа» (гІалгІай меттала). 17.50 — АргІанарча политденга. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

13 январь.

6.30 — «Юртара Іуйре». 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Советаши вахари» яха радиожурнал. 8.45 — ДоттагІлен концерт (нохчий меттала). 9.15 — «Кхомбе балха минута». «Чечингсельстрой» треста № 101 йолча ПМК-ара передача (нохчий меттала). 9.30 — Лаккхара дикал йолаш ремонт е техникана. Радиорейд (нохчий меттала). 9.45 — ДоттагІий оазаш. 17.00 — —1978-ча шера «Агитатора блокнот». Беседа (нохчий меттала). 17.15—«Болхлой захар» яха радиогазет (нохчий меттала). 17.35 — Халкъа ашараш. 18.00 — Керда хоамеш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный» (гоьсете гІолла).

Хоаттам

Тахан республике гІоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоаца а йоацаш, малхбоалахьа секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен, ферга температура республике 0—5, Грозне 0—2 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен ферга температура буьйсанна 7—12 градус шелал, дийнахьа —2 —+3 градус хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурна отделий — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-88; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-88; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ05012. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 180.